

МІСЦЕТА

ЧАСОПИС ЛЬВІВСЬКОЇ АРХИЄПАРХІЇ УКРАЇНСЬКОЇ ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКОЇ ЦЕРКВИ

• ЛЮТИЙ • 2007 РОКУ БОЖОГО • ЧИСЛО 2\31 •

2 - 3 стор.

Новини з життя Церкви та Архиепархії.

4 - 5 стор.

Папа Венедикт XVI молиться, веде діалог, протестує...

6 - 7 стор.

Нескорені велетні Церкви: Патріарх Й. Сліпий, митрополит В. Стернюк. Не ти, а тільки Бог може вирішувати мою долю, мамо!

8 - 9 стор.

10 - 11 стор.

12 - стор.
Катехизмові правди. Свята Літургія. Про гідність священника. Чи карає нас Бог? Вітаємо ювілярів.

ВОНИ Є І БУДУТЬ ВЕЛЕТНЯМИ

Життя кожної людини Господь вплітає в історичний процес вселенної, і кожній людині Господом Богом відведене властиве місце в бутті людства. Але лише до окремих людей можемо застосувати визначення – Постаць, бо саме через таких людей Господь Бог в особливий спосіб творить історію. Так часто буває, що саме лиш ім'я чи прізвище конкретної людини символізує собою цілу епоху чи визначну подію в житті людства. Саме таким людям даємо визначення – Постаць.

Часто трапляється так, що, живучи поряд з такими людьми, ми не завжди є здібні і не завжди є готові побачити в їх особі якусь надзвичайну харизму, їх особливе покликання. Якесь вперте людське небажання, чи амбіція, а чи може заздрість, не дозволяють нам ще за їхнього життя віддати їм належне. На превеликий жаль, лише з плином часу ми мудрішаємо і починаємо розуміти з ким ми мали нагоду жити поруч, спілкуватися чи працювати. Тут приходиться на гадку прочитана десь коротенька історія про монаха, котрого було покликано до поважної праці. Його запровадили на високе риштовання, дали в руку голку із золотою ниткою і показали, де він має вишивати. За якийсь час ця робота йому обридла, він запротестував і зліз із риштовання. Коли його взяли за руку і відвели від цього місця за яких кілька десятків метрів, монах завмер – перед ним був величній гобелен із зображенням Ісуса Христа, а місце, котре йому належало вишивати золотою ниткою, був німб над головою Спасителя. Лише з відстані він зумів розгледіти від чого відмовився. Доволі часто багато хто з нас стає подібним до цього монаха.

В лютому місяці минає 115 років від дня уродин Слуги Божого Патріарха Йосифа Сліпого і 100 років від дня уродин Митрополита Володимира Стернюка. Читаючи ці рядки, хтось сумно зітхне, а хтось злорадно посміхнеться. А це тому, що є ще живі ті сучасники і патріарха, і митрополита, котрим доводилось особисто знати як одного так і другого. Одні сумно зітхнуть, бо втратили великих героїв, мудрих наставників, безкомпромісних борців за правду. Інші ж злорадно посміхнуться, бо позбулися безстрашних правдомовців, відважних критиків ганебного угодовства, героїчних борців за ідентичність нашої Церкви. Недаремно пише у своєму «Заповіті» Патріарх Йосиф: «Не раз, як Батько, закликав я до єдності благальними словами і, як Глава нашої Церкви, напоумлював рішучим твердим словом, коли треба було збудити приспане сумління і вказати на пастирську відповідальність за духовне стадо перед Богом і Церквою. Бо ж Єпископат повинен бути зразком єдності у правлінні Церкви і прикладом єдності в усіх ділянках церковного і народного життя! Всі мої переживання з того приводу – зневаги, душевні рани, словом, всі оці «стріли лукавого» – вам відомі. Вони не були легші, як у в'язницях і на засланнях. І переживав я їх так само болоче, як переживав передше в'язничні тортури».

Проте, минеться ще якийсь час і майбутні покоління оцінять як особу Патріарха Йосифа Сліпого, так і особу Митрополита Володимира Стернюка. Адже ці Постаті є визначальними в одному з найгероїчніших відрізків історії Української греко-католицької Церкви – у добі підпільної її діяльності за часів большевицького переслідування. На превеликий жаль, Патріарх Йосиф не діждав побачити триумфальний вихід Церкви з підпілля під проводом митрополита Володимира Стернюка. Биту, але не знищену, переслідувану, але згуртовану, гнану, але не скорену – саме такою побачив світ нашу Церкву, котра, заплативши колосальними жертвами своїх єпископів, священників, монахів, монахинь і простих вірних, доказала свою вірність Римові, Апостольському Престолові, Самому Христові.

Численні фото- і кінозйомки, численні інтерв'ю і свідчення очевидців будуть, безперечно, добрими посібниками з історії нашої Церкви для майбутніх поколінь, проте є одне велике упущення, котре вже тепер необхідно поправляти. Це – церковний календар. На превеликий жаль у ньому сьогодні немає жодної згадки про тих Христових героїв підпільного періоду нашої Церкви, котрі, власне, і творили її історію ціною власного життя і власного здоров'я. Людська пам'ять є короткою, і з часом багато що забувається, відходить в небуття. Тому обов'язком кожного з нас є ініціювати започаткування беатифікаційних процесів щодо прослави кожного з відомих наших подвижників, котрі своїм героїчним життям заслужили собі на титул – Постаць. Немає жодного сумніву в тому, що саме вони є і будуть велетнями у Царстві Небеснім. Адже Господь своїх героїв цінує і нагороджує належно: по-царськи, по-Божому. Ми ж віддаймо нашим героям належні почесні хоча б по-людськи. Але – достойно.

о. Іван ГАЛІМУРКА, редактор

Програма урочистостей, присвячених 100-літтю від дня народження ісповідника віри Містоблюстителя Києво-Галицької Митрополії УГКЦ блаженної пам'яті митрополита Володимира Стернюка

10 лютого 2007, СУБОТА

12.00 Відкриття меморіальної таблиці на будинку, де знаходився осідок Глави підпільної Церкви владики Володимира (вул. Тугана-Барановського, 30)

11 лютого 2007, НЕДІЛЯ

15.00 Відкриття виставки особистих речей Владики. (Виставка триватиме до 15 квітня). Презентація книжки „Життя як подвиг для Христа”, упорядник о. д-р Севастіян Дмитрух. Вечір спогадів у колі друзів. Музей історії релігії (пл. Музейна, 1).

12 лютого 2007, ПОНЕДІЛОК

10.00 Архидієрейська Літургія у соборі св. Юра.
18.00 Урочиста академія в Оперному театрі.

КОРОТКО

НОВИНИ З ЛЬВІВСЬКОЇ АРХІЄПАРХІЇ

10-12 лютого 2007 року відбудуться урочистості із нагоди 100-літнього ювілею від дня народження ісповідника віри, Містоблюстителя Києво-Галицької Митрополії УГКЦ блаженної пам'яті митрополита Володимира Стернюка. Головою оргкомітету зі святкування ювілею є ієрм. Севаст'ян (Дмитрух).

***

13-16 січня сестри Згромадження св. Йосифа провели місію з моцями блаженних преподобно-мучениць Олімпії та Лаврентії у с. Велика Вільшаниця та с. Мала Вільшанка Глинянського деканату Львівської Архиепархії.

НОВИНИ З УКУ ТА СЕМІНАРІЇ

13 січня 2007 року на своєму засіданні Сенат УКУ у розширеному складі обрав о. д-ра Бориса Гудзяка ректором цього навчального закладу на нову 5-річну каденцію. Того ж дня Великий Канцлер УКУ Блаженніший Любомир (Гузар), що представляє засновника університету – Фонд ім. св. Климентія, затвердив це обрання.

***

Перший четвер місяця асоціюється у Львівській духовній семінарії Святого Духа зі щомісячною загальносемінарійною конференцією. Цього разу її очолив віце-ректор отець д-р Святослав Шевчук.

***

16 січня в конференц-залі Українського Католицького Університету відбулася різдвяна прем'єра модерного вертепу «На сходах», яку підготував аматорський студентський театр УКУ під орудою режисера Євгена Худзика (у минулому – студента університету).

***

У понеділок, 22 січня 2007 року, була перегорнута ще одна сторінка літопису Львівської духовної семінарії Святого Духа, адже у цей день розпочався другий семестр цього навчального року. Святковим початком була Свята Літургія, на якій просили сили та насаги для проведення чергового академічного етапу у житті семінаристів.

НОВИНИ ЗІ СТРИЙСЬКОЇ ЄПАРХІЇ

Чотири книги планує видати Стрийська єпархія в першій половині 2007 року. В процесі додрукарської підготовки перебувають документи Молодіжного собору Стрийської єпархії, Правильник дяка, Чин введення священника в парафію та Молебень до блаженної Тарсикії Мацьків.

***

Стрийська єпархія поглибить співпрацю з військовими частинами у Стрию. Попередньої домовленості про це досягнуто на зустрічі владика Юліяна (Гбура) з полковником Сергієм Бутримовичем. Зустріч відбулася 16 січня 2007 року в канцелярії Стрийської єпархії УГКЦ. Командний склад військової частини А2847 першим привітав Єпарха Стрийського з 15-літтям історичного відновлення та виходу з підпілля Української Греко-Католицької Церкви в Україні.

***

Папа Венедикт XVI подякував Стрийській єпархії за участь у пасторальній збірці «Петрів гріш» у 2006 році. Третій рік поспіль духовенство і вірні єпархії збирають пожертви на потреби Апостольської Столиці та приймають участь у благодійних ініціативах Католицької Церкви, ініційованих наступником апостола Петра.

***

Під час перебування у Львові в червні 2001 року Папа Іван Павло II, як відомо, проголосив блаженними низку мучеників Української Греко-Католицької Церкви. Серед них було проголошено блаженною преподобномученицю Тарсикію Мацьків, що походить з м. Ходорів на Львівщині. Її моці у 2007 році будуть перенесені до Стрийської єпархії.

***

«Питання єдності в державі є завданням кожної людини. Ми часто і багато говоримо про єдність, проте ми мало робимо для того, щоб цю єдність забезпечити» – так сказав у своєму привітальному слові, зверненому до учасників святкувань 88-ї річниці Дня Соборності України, Єпарх Стрийський владика Юліан Гбур. З цього приводу 21-22 січня 2007 року у Стрию відбувалися святкові заходи.

НОВИНИ З ІВАНО-ФРАНКІВСЬКОЇ ЄПАРХІЇ

14 січня Преосвященний Владика Володимир (Війтишин), Єпарх Івано-Франківський, відвідав з пастирським візитом парафію св. Миколая в м. Тисмениця. Перед Літургією єпископ уділив піддяконські свячення.

***

В Івано-Франківській єпархії моляться за єдність християн, адже цього року християни усіх Церков знову з'єднаються у спільній молитві за єдність християн та примирення між людьми, націями та спільнотами. Єкуменічний Тиждень молитов за єдність християн у 2007 році, як завжди, триватиме протягом 18-25 січня. Час проведення Тижня молитов було обрано Світовою Радою Церков (WCC).

ІНФОРМУЄ КАНЦЕЛЯРІЯ АРХІЄПІСКОПА

З нагоди завершення 2006 року в архикатедральному Соборі св. Юра Високопреосвященний Архиепископ Ігор відслужив Божественну Літургію, а також звернувся зі словом до працівників та службовців Курії Львівської архиепархії. Владика всім подякував за працю та служіння і, зокрема, сказав: «Від себе та від інших наших відповідальних осіб просимо прощення за наші помилки та неуваги відносно кого-небудь із вас. Хай новий рік принесе нам більше спокою та рівноваги, розуміння та успіхів у нашому спільному служінні».

Першого січня, в день Нового 2007 року, Кир Ігор служив Архиерейську св. Літургію в Соборі св. Юра. Архиерей привітав усіх з Новим роком, а також побажав, щоб для всіх християн кожен день цього року став відкриттям нового життя та досвідченням Господньої милості та любові.

Наступного дня Преосвященний Ігор брав участь у Конгресі богословів УГКЦ, який проходив у приміщенні духовної семінарії у Львові. Тема конгресу – «Євхаристійне сослужіння у Київській Церкві». Для його учасників Владика Ігор відслужив Божественну Літургію, а також звернувся зі словом до учасників та гостей конгресу. Він, зокрема, наголосив, що «...дуже важливим є той факт, що наша, Українська греко-католицька Церква, як одна із частин Київської Церкви, замислюється

над сучасними викликами, які ставить Боже Провидіння перед кожною церковною спільнотою зокрема та одночасно перед всіма частинами Київської Церкви».

У четвер перед Різдвом до свого Архиерея з різдвяними привітаннями завітали Протопресвітери Львівської Архиепархії, які саме зібралися на своє традиційне щомісячне зібрання. Кир Ігор приймав своїх перших колядників в Митрополичих палатах. Заколядувавши «Бог предвічний...», Протопресвітери вітали Владика зі святами і декламували віншування. У свою чергу, в знак подяки, Архиепископ частував священників вином, запашною кавою та тістечками.

В переддень Навечір'я Різдва Христового Владика Ігор служив Царські часи, також було відслужено св. Літургію Василя Великого з Вечірнею.

В день свята Різдва Христового у Соборі св. Юра Архиепископ Ігор відслужив Велике Повечір'я, Утреню, а також Службу Богу. Наприкінці відправи Владика мирував усіх присутніх у храмі. Всі різдвяні відправи з Архиепархії Собору св. Юра транслювало телебачення.

Наступного дня, на свято Собору Пресвятої Богородиці, Преосвященний Ігор відвідав монастир сестер Пресвятої Родина, що на вул. Ялівець, у Львові. Тут Владика довершив освячення новозбудованого монастирського храму, а після освячення відслужив Архиерейську Божественну Літургію. У своєму слові Архиепископ подякував сестрам, молільникам, архітекторам, будівничим та усім добродіям, що своїми дарами та працею служили для спорудження цієї святої будівлі. «Хай сьогоднішня участь у цьому святі Собору Пресвятої Богородиці, як рівнож – у посвяченні цієї церкви, допоможе нам глибоко застановлятися над нашим покликанням до служіння Богові не тільки у стані спеціального покликання до чернечого життя, але у кожному стані, що його нам дарував Господь», – сказав, зокрема, Владика.

На свято первомученика Стефана Кир Ігор (Возняк) відвідав храм Зіслання Святого Духа, що у Львові по вул. Зеленій. Тут Владика Ігор служив святу Літургію, на якій виголосив повчальне слово. У своїй проповіді Архиепископ немов би провів паралель між Христом і св. Стефаном. Адже Ісус Христос стався людиною, щоб віддати своє життя для спасіння людей, а св. Стефан перший свідомо і добровільно віддав своє життя за Христа.

На свято Найменування Господа нашого Ісуса Христа Преосвященний Ігор на запрошення сестер св. Вікентія відвідав їхню монашу спільноту. Тут у монашому храмі Архиепископ Львівський відслужив Божественну Літургію й виголосив слово до присутніх у цьому храмі.

У день Навечір'я Богоявління у Соборі св. Юра Владика Ігор служив Царські часи й Літургію св. Василя Великого з Вечірнею. По їх закінченні на подвір'ї Собору відбулося Йорданське водосвяття, після чого Владика всіх покропив свяченою водою.

Цього ж дня ввечері Кир Ігор Возняк відслужив Велике Повечір'я.

Наступного дня, у свято Богоявління, Архиепископ львівський Кир Ігор (Возняк) у Собор св. Юра служив Архиерейську Божественну Літургію. У своїй проповіді Владика повчав, що в часі свого хрищення Ісус входить у воду, щоб змити й втопити у водах Йордану гріхи всього людства. Крім іншого, архієрей закликав: «Змиваймо із себе гріховний бруд у святому Таїнстві сповіді, визнаючи свої гріховні промахи так, як це робили люди, котрі приходили у води Йордану, щоб охриститися від Івана... Варто входити часто у води покаяння, щоб стати близьким другом Божого Сина у вічності». Після Літургії відбулося Велике Йорданське водосвяття й окроплення вірних.

По закінченні відправ у храмі, Високопреосвященний Кир Ігор направився у центр міста, де біля Ратуші відбулося міжконфесійне Йорданське водосвяття. Освятивши воду, Владика привітав усіх із святом і у сприянні багатьох священників покропив як людей, так і приміщення Ратуші.

У Неділю по Богоявлінню Кир Ігор служив Божественну Літургію, а також виголосив проповідь, у Соборі св. Юра.

Напередодні наступної неділі Преосвященний Ігор відслужив Вечірню у Соборі св. Юра.

Наступного дня, у неділю, у храмі Пресвятої Євхаристії Архиепископ Ігор відслужив Божественну Літургію й виголосив проповідь на тему недільного Євангелія. Він, зокрема, сказав: «Втікаймо від життя гордого фарисея, а наслідуймо покірне життя митаря, пам'ятаючи про нашу здібність падати у гріхи».

Ввечері того ж дня, у храмі Пресвятої Євхаристії відбулося дійство під титулом «Велика Коляда», де виступало понад 25 хорів. На початку цього великого концерту до його учасників із напутнім словом звернувся Владика Ігор Возняк. Він, зокрема, привітав усіх учасників з цим чудовим святкуванням, а також побажав успіхів усім виконавцям.

Виступ Папи Венедикта XVI у Регенсбурзі - «промова року»

Нашуміла лекція Папи Римського Венедикта XVI у вересні цього року в університеті Регенсбурга визнана «промовою року», повідомляє Reuters. Таке рішення прийняла кафедра риторики престижного німецького університету Тюбінгена, де Папа колись викладав богослов'я.

Свій виступ у Регенсбурзі Папа присвятив проблемам взаємин віри та розуму. У лекції він процитував частину діалогу візантійського імператора XIV століття Мануїла II Палеолога з ученим персом, у якому мова йшла про християнство й іслам: «Покажіть мені те нове, що приніс Магомет, і ви знайдете там тільки погане й нелюдське, як ото його наказ поширювати віру, яку він проповідував, мечем». Цитата викликала обурення в ісламському світі. Згодом Папа кілька разів «висловлював жаль» через невірне тлумачення його слів.

Члени комісії в університеті Тюбінгена, які присуджують премію, вважають, що слова Венедикта XVI справді були витлумачені невірно. «Темою його абсолютно неправильно витлумаченої промови були взаємини віри та розуму, віра в Христа і переконання християн у тому, що розумна дія відповідає волі Бога», – говориться в заяві комісії. Регенсбурзька лекція понтифіка визнана найкращою в році не за шум, який здійнявся навколо неї, а за «мужність і рішучість» її автора та його ораторські здібності, а також за композиційні якості лекції. Цю промову вирізняє «пряма, але багатозарова композиція», яка «майстерно сконструйована», вважають німецькі професори риторики. Той факт, що процитований понтифіком текст викликав таку неоднозначну реакцію у світі, «тільки доводить, що цей текст залишається актуальним і через 500 років» після того, як був написаний, переконані в Тюбінгені.

Найдавніші пам'ятники раннього християнства в Україні

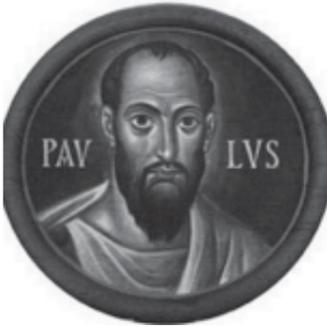

У національному заповіднику Херсонес Таврійський у Криму виявлені найдавніші пам'ятники раннього християнства на території СНД. Знахідки являють собою два писані склепи, датовані серединою або третьою чвертю IV століття нашої ери. «Вони унікальні тим, що знайдені гробниці є найбільш древніми в СНД і перебувають на найвіддаленішій відстані від античних центрів християнства – Єрусалиму, Риму, Олександрії, Константинополя», – зазначив науковий співробітник заповідника Херсонес Таврійський Євген Туровський. Він передбачає великий інтерес до нової знахідки археологів та вчених усього світу.

«Подібні пам'ятники є на Босфорі, у Керчі, але, на відміну від склепів у Херсоні, там вони розміщені усамітно та без некрополю», – сказав Євген Туровський.

Найбільш древніми археологічними знахідками раннього християнства є катакомби в Римі, що датуються I-III століттями нашої ери. Гробниці, датовані III-V століттями нашої ери, відкриті на території Італії, Греції, Туреччини, Болгарії, Сирії, Лівану, Ізраїлю, Єгипту та Йорданії. Усього у світі налічується 15 таких пам'ятників.

У Римі знайдено саркофаг святого апостола Павла

У Римі виявлено саркофаг апостола Павла, повідомляють італійські ЗМІ з посиланням на представників Ватикану. Усипальниця святого апостола була виявлена під час розкопок у підземній крипті під вівтарем римської церкви «св. Павла за стінами», побудованої, згідно з переказом, на могилі апостола.

Протягом багатьох століть місце поховання святого Павла не досліджувалось. Про те, чи були знайдені разом із саркофагом і мощі святого апостола Павла, не повідомляється. Подробиці відкриття будуть представлені на прес-конференції у Ватикані за участю настоятеля базилики святого Павла кардинала Андреа Кордеро Ланца ді Монтеземоло, а також керівників розкопок.

Саркофаг був знайдений під головним вівтарем храму, у тому місці, де на підставі вівтаря зберігся напис: «Павло, апостол, мученик». Віко саркофага має отвір близько 10 сантиметрів у діаметрі. На думку археологів, через цей отвір усередину гробниці апостола Павла опускалися шматки тканини, які згодом також шанувалися як реліквії.

Святий апостол Павло був страчений у Римі в 67 році по Різдві Христовому після дворічного ув'язнення. В часи переслідувань християн мощі святих Петра і Павла разом зберігалися в підземних катакомбах біля Апієвої дороги. Після проголошення християнства головною релігією Римської імперії ці мощі були перенесені у дві базилики, побудовані на їхню честь імператором Костянтином. Мощі святого Петра були виявлені в 1939 році у підземній частині собору його імені у Ватикані і нині виставлені для поклоніння прочан.

У Люрді відбулося зцілення католицької прочанки

Католики вважають, що нове чудесне зцілення відбулося у знаменитому ґроті у французькому місті Люрд, де було об'явлення Божої Матері. Як повідомив спеціальний міжнародний медичний комітет Люрду, французька зцілилася від раку крові під час паломництва. Це вже 68-й подібний випадок.

Люрд, що розташований у північних передгір'ях Піренеїв, є на сьогоднішній день найбільшим у світі центром паломництва католиків. Перше об'явлення Богородиці в ґроті Люрду відбулося 11 лютого 1858 року і тривало до 16 липня того ж року. Усього за цей період у ґроті гори Масаб'ель відбулося 18 її об'явлень.

Чутка про чудо швидко поширилась у регіоні й до ґроту почали приходити великі натовпи прочан. Через чотири роки над ґротом була зведена перша каплиця, а в 1864 році уведений особливий ритуал паломництва, що зберігся до наших днів. Одночасно у ґроті, де в ніші на місці об'явлення Богородиці була встановлена її мармурова скульптура, почали відбуватися чудеса, коли смертельно хворі люди зцілялися під час молитви. У 1889 році на місці каплиці був споруджений у візантійському стилі храм, де одночасно може перебувати до двох тисяч вірних. У наступні роки були побудовані ще декілька храмів, у тому числі і підземний.

У наші дні щорічно Люрд та священний ґрот відвідує до 6 млн. чоловік. Багато хто вдається усередині ґроту до омивання та купання в цілющій воді, що витікає з підземного струмка.

Святе місце продовжує зберігати свою чудотворну силу, що підтверджує новий випадок зцілення. Жінка, ім'я якої тримається в таємниці, зцілилася від лейкемії. При цьому слід зазначити, що в Люрді діють суворі правила у визначенні факту справжнього зцілення. Так, спеціальною комісією навіть не приймаються для розгляду справи про одужання, якщо людина до відвідування Люрду проходила курс медичного лікування.

Однак найближчим часом це положення може змінитися: спеціальний комітет розробив для Люрду реформу формули чудесного зцілення. Її мета – урахувати сучасний розвиток медицини і той факт, що фізична та духовна праця повинні допомагати спільній справі одужання людини. У випадку затвердження цієї реформи список чудесних зцілень у Люрді може значно розширитися за рахунок включення у нього людей, які пройшли до відвідування Люрду курс лікування. Це пов'язано з тим, що в останні роки ґрот Богородиці відвідують онкологічні хворі, багато хто з яких потім одужує.

коротко

День Соборності України делегація з Донецька святкувала в Івано-Франківській області. Туди гості прибули на запрошення Івано-Франківської обласної ради та обласної адміністрації. У складі донецької делегації були представники влади області: голова облдержадміністрації В.Логвиненко, голова обласної ради А.Близнюк, голови міст.

НОВИНИ З ПОЛЬЩІ

13 січня у решельському греко-католицькому храмі Преображення Господнього (північно-східна частина Польщі) відправилася подячна Служба Божа за минаючий рік. Під час неї о. Павло Старух, ЧСВВ підсумував діяльність місцевої парафії. Після Літургії була зорганізована новорічна ватра.

У день вшанування пам'яті Пратулинських мучеників в м. Холмі (тепер Республіка Польща) в колишньому катедральному храмі Холмської єпархії – церкві Різдва Пресвятої Богородиці – була відслужена Божественна Літургія св. Івана Золотоустого за участю духовенства Української, Білоруської та Латинської Церков.

У неділю по Богоявленні, 21 січня, в конкатедральній церкві св. Вартоломея і Покрови Пресвятої Богородиці, гданська громада – як греко-католики, так і православні – молилась за український народ з нагоди 88-річчя проголошення Соборності України, яке відбулось 22 січня 1919 року.

НОВИНИ

З ДОНЕЦЬКО-ХАРКІВСЬКОГО ЕКЗАРХАТУ
5 січня 2007 року відбулось освячення храму Різдва Господнього, що у Донецьку. Храм розташований на території Інституту штучного інтелекту. Його будівництво розпочалось у 2001 році з ініціативи керівництва вузу. Ця споруда має сприяти вивченню релігії студентами релігієзнавчого та інших факультетів.

ГУЦУЛЬСЬКА КОЛЯДА ЗВУЧАЛА У КИЄВІ
21 січня у залі Конгрес-холу, що на Львівській площі, 8, відбулося свято «Розколяди». Урочистість, як і годиться, розпочалася із молитви-благословення у церкві. У цьому випадку колядники (понад сто осіб, які приїхали з Гуцульщини) завітали до храму святого Василя Великого УГКЦ (вул. Смірнова-Ласточкина, 7, що біля Львівської площі). Організували свято представники Івано-Франківського земляцтва в Києві.

СВЯТКУВАННЯ У СТОЛИЦІ
14 січня УГКЦ відсвяткувала друге велике свято різдвяного циклу – празник святого Василя Великого. Цього дня в особливий спосіб дякуємо Богу за богопосвячених осіб. Як повідомила с. Юлія Главацька з Католицького медіа-центру в Києві, в столичному греко-католицькому храмі св. Василя при монастирі отців-василіян цього дня урочисту Святу Літургію очолив Владика Богдан Дзюрах.

ВІЗИТ У ВИПРАВНУ КОЛОНІЮ У ЧЕРНІГОВІ
16 січня 2007 року 44-у виправну колонію, що розташована у м. Чернігові, із нагоди різдвяних свят відвідали представники Служби ув'язненим жінкам при Благодійному Фонді «Карітас-Київ». 10 років Службу при «Карітас-Київ» для жінок та матерів провадить шановна добродійка Марта Бліхар.

РІЗДВЯНІ СВЯТА В СИБІРІ
З 4 по 11 січня отець-протоігумен Василь Іванів разом із отцем-соцієм студентату та трьома студентами відвідали співбратів у далекім Прокоп'євську (Росія). Саме тут душпастирюють два отці-редемптористи з Львівської Провінції ЧНІ: о. Іван Сикало та о. Микола Бичок.

КИЯНИ ВІДВІДАЛИ ІТАЛІЮ З КОЛЯДОЮ
Впродовж трьох днів інструментально-вокальна група «Шумка» з Києва гостювала у Римі. За цей час діти мали нагоду познайомитися з видатними історичними християнськими пам'ятками та святинями вічного міста.

УКРАЇНСЬКИЙ ВЕРТЕП В КАРАГАНДІ
Вже протягом кількох останніх років у Караганді, хоча далеко від рідної хати, українці святкують Різдво Христове. Цього року в парафії Покрова Пресвятої Богородиці свято Різдва було особливо святкове. Розділити радість української громади з Астани прибув Апостольський нунцій у Казахстані.

З НАГОДИ ПОЧАТКУ ВЕЛИКОГО ПОСТУ
Папське послання на Великий піст 2007 перекладене українською мовою. Переклад здійснений Митрополітою комісією соціальної комунікації УГКЦ. Текст Послання буде оприлюднено 13 лютого 2007 року. В цьому році Великий піст розпочнеться 19 лютого 2007 року. Дата початку посту є спільною для християн східного та західного обрядів.

СПІЛЬНА ЗАЯВА ПАПИ ВЕНЕДИКТА XVI ТА ПАТРІАРХА ВАРФОЛОМІЯ I

Оприлюднена після Літургії, яку Патріарх Константинопольський звершив у присутності Папи в Свято-Георгіївському соборі на території Патріархату в Стамбульському районі Фанар

«Сей день, що його створив Господь, – радіймо і тішмося в нім» (Пс. 117, 24).

Братня зустріч, що відбулася між нами, Папою Римським Венедиктом XVI і Вселенським Патріархом Варфоломієм I, є ділом Божим і, в певному сенсі, Даром від Нього. Ми дякуємо Дателєві всякого блага, котрий ще раз дозволив нам виразити в молитві і у взаємності нашу радість, відчутти себе братами і відновити наші зобов'язання в перспективі повного спілкування. Це зобов'язання впливає з волі Господа нашого, з нашої пастирської відповідальності в Церкві Христовій. Нехай наша зустріч стане знаменням і стимулом для всіх нас, оскільки ми поділяємо ті самі почуття і ті ж позиції братерства, співробітництва та спілкування в любові й істині. Святий Дух приведе нас до підготовки того великого дня відновлення повної єдності, коли і як зажадає Бог. Тоді ми зможемо по правді зрадіти і веселитися.

1. Ми з вдячністю згадали зустрічі наших поважних попередників, благословених Господом, котрі показали світові невідкладний характер єдності і пройшли шлях, по якому пройдемо до неї через діалог, молитву і наше щоденне церковне життя. Папа Павло VI і Патріарх Атенагор I, перебуваючи паломниками в Єрусалимі, де Ісус Христос помер і воскрес задля спасіння світу, зустрілися знову тут, у Фанарі, а також у Римі. Вони передали нам "Спільну заяву", яка цілком зберегла свою цінність і в якій підкреслюється, що теперішній діалог любові повинен підтримувати та надихати стосунки між особами і між Церквами, «повинен коренитися в повній відданості одному Господу Ісусу Христу і у взаємоповазі до традицій кожного» (том Любові, 105). Ми зовсім не забули і обміну візитами Його Святості Папи Івана Павла II і Всесвятості Патріарха Димитрія I. Саме в час візиту Папи Івана Павла II, – це був перший його екуменічний візит, – було оголошено про створення Змішаної Комісії з богословського діалогу між Римо-Католицькою і Православною Церквами. До неї ввійшли наші Церкви з метою, як було заявлено, відновити повне спілкування.

Що ж до наших стосунків між Церквою Риму і Церквою Константинополя, то ми не можемо забути офіційного церковного акту, яким було відкинуто в забуття старі анатемі, що мали в минулому негативний вплив на стосунки між нашими Церквами. Ми ще не вичерпали з цього акту всіх його позитивних наслідків, які можуть постати на нашому шляху до повної єдності, до якої Змішана Комісія повинна внести свій істотний внесок. Ми спонукаємо наших вірних зіграти активну роль у цьому процесі своїми молитвами і важливими вчинками.

2. На пленарному засіданні Змішаної Комісії з богословського діалогу, що відбулося недавно в Белграді й було гостинно прийняте Сербською Православною Церквою, ми висловили нашу глибоку радість із приводу відновлення нашого богословського діалогу.

Після кількарічної перерви, з огляду на певні труднощі, Комісія змогла знову попрацювати в дусі дружби і співробітництва. Розглядаючи питання «Соборність і влада в Церкві» в його місцевому, регіональному та екуменічному вимірах, Комісія взялася до вивчення еклезиологічних та канонічних наслідків таємної природи Церкви. Це дасть змогу розглянути і декотрі з головних питань, щодо яких

усе ще немає згоди. Ми сповнені рішучості підтримати, як це було і в минулому, доручену Комісії працю та супроводити її ділянки нашими молитвами.

3. Будучи пастирями, ми спрямували свої думки передовсім до голошення Євангелії в сучасному світі. Ця місія – «йдіть і навчіть усі народи» (Мт. 28, 19) – сьогодні, як і раніше, є актуальною та доконечною навіть у традиційно християнських країнах. Крім того, нам не випадає ігнорувати наростання секуляризації, особливо в західному світі. Все це вимагає оновлення та потужного проповідування Євангелії, адаптованого до сучасних культурних тенденцій. Наші традиції – це наша спадщина, котру маємо розвивати і постійно актуалізувати. Відтак мусимо посилити нашу співпрацю і спільне свідчення серед усіх народів.

4. Ми позитивно поцінували шлях і формування Європейського Союзу. Активісти цієї великої ініціативи не проминуть своєю увагою всі точки зору, що стосуються людської особистості і її невід'ємних прав, особливо її релігійної свободи, яка є справдженням і гарантією пошанування будь-якої іншої свободи. У кожній еднаючій ініціативі мають бути захищені меншості з їхніми культурними традиціями та релігійними особливостями. В Європі, залишаючись відкритими до інших релігій та до їх внеску в цивілізацію, ми повинні з'єднати свої зусилля заради збереження християнських коренів, традицій та цінностей, щоб забезпечити пошанування історії, а також внести свою частку в цивілізацію майбутньої Європи, в якість людських стосунків на всіх рівнях. В цьому контексті хіба можемо не згадати стародавніх свідків і прекрасну християнську спадщину цієї землі, починаючи від Книги Діянь апостолів про апостола язичників святого Павла? На цій

землі зустрілися Євангельське послання і стародавня культурна традиція. Це поєднання, яке назавжди збагатило нашу спільну християнську спадщину, залишається актуальним і дасть у майбутньому ще більше плодів для поширення Євангелії і для нашої єдності.

5. Погляди цілого світу звернені на країни сучасного світу, в яких живуть християни, та на труднощі, які вони

наших Церков, що живуть в усьому світі, до єпископів, пресвітерів, дияконів, монахів і монахинь, мирян, чоловіків і жінок, які в той чи інший спосіб служать Церкві, і до всіх охрищених. Ми вітаємо у Христі інших християн, запевняючи їх у тому, що ми молимося і готові до діалогу та співпраці. Ми вітаємо всіх вас словами апостола Павла: «Благодать вам і мир від Бога Отця нашого і Господа Ісуса Христа» (2Кор. 1, 2).

Схвалено в Фанарі 30 листопада 2006 року.
ВЕНЕДИКТ XVI, ВАРФОЛОМІЙ I.

МОСКВА І КОНСТАНТИНОПОЛЬ ПРО ДІАЛОГ ІЗ КАТОЛИКАМИ

За підсумками зустрічі з Папою Венедиктом XVI під час його візиту в Туреччину Патріарх Константинопольський Варфоломій дав інтерв'ю італійській газеті «Авенірі». Він, зокрема, сказав: «Цей четвер (30 листопада, день зустрічі представителів двох Церков) увійде в історію екуменічного діалогу та в історію відносин між культурами та релігіями і, нарешті, в історію Туреччини. Константинополь і наша Церква знаходяться на перехресті Європи та Азії, а тому дають можливість зустрітися різним цивілізаціям. Стамбул – ідеальне місце для постійного центру, де провадився б діалог між віросповіданнями та культурами».

Патріарх Варфоломій повідомив, що зробив Папі певну пропозицію, до якої понтифік виявив доброзичливий інтерес, але про суть розмови повідомити відмовився. Патріарх сказав тільки, що його пропозиція могла б просунути справу з'єднання Церков: «Єдність – дорожочіна, але в той же час і серйозна відповідальність. Безсумнівно, Божа милість дає нам можливість зробити крок по шляху примирення наших Церков. І може бути дана нам можливість перебороти і деякі бар'єри нерозуміння між християнами та мусульманами».

У Московському патріархаті також відзначили важливість візиту Папи Римського Венедикта XVI у Туреччину і висловили надію на те, що він дасть поштовх розвитку реального діалогу між католиками та православними. Як заявив заступник керівника Відділу зовнішніх церковних зв'язків Московського патріархату протоієрей Всеволод Чаплін, незважаючи на тверді виступи радикалів, більшість мусульман Туреччини та їхніх духовних лідерів позитивно сприйняли візит понтифіка, а також «ті символічні жести, які він зробив стосовно мусульманської громади цієї країни». Здається, що й державне керівництво Туреччини оцінить ту відкритість та доброзичливість, з якою цю країну відвідав один із найбільш яскравих представників західного світу», – відзначив о. Всеволод. За його словами, немалою важною й зустріч Папи із предстоятелем Константинопольського патріархату – «однієї з нечисленних, але найбільш відомих і найбільш історично значимих Православних Церков».

Говорячи про спільну декларацію, яка була підписана Патріархом Константинопольським Варфоломієм I і Папою Венедиктом XVI, священник заявив, що цей документ

переживають, особливо голод, війни і тероризм, а також різні форми експлуатації бідних, емігрантів, жінок і дітей. Католики та православні мають діяти спільно заради пошанування прав людини і самої людини, створеної за образом та подобою Божого, задля економічного, соціального і культурного розвитку. Наші богословські та моральні традиції здатні стати міцною основою для єдиного вчення і дії. Насамперед ми хочемо заявити, що убивство невинних в ім'я Бога ображає Його та людську гідність. Ми повинні взяти на себе обов'язок поновити наше служіння людині і захистові людського життя, кожного людського життя.

Глибоко в наших серцях є думка про мир на Близькому Сході, де жив наш Господь, страждав, помер та воскрес, і де багато століть живуть наші брати-християни. Ми палко бажаємо відновлення миру на цій землі, співіснування між різними народами, між Церквами і між різними релігіями. Тому і схвалюємо розвиток тісніших зв'язків між християнами та міжрелігійний діалог, правдивий і щирий, в перспективі боротьби проти будь-якої форми насильства і дискримінації.

6. Сьогодні, перед лицем великих небезпек для довколишнього середовища, ми висловлюємо нашу тривогу за ті негативні наслідки, які можуть виникнути для людства і для цілого всесвіту, від непогамованого економічного й технологічного прогресу. Будучи релігійними лідерами, ми вважаємо своїм обов'язком сприяти та підтримувати всі зусилля, що робляться для захисту Божого творіння і для того, щоби передати наступним поколінням такий світ, в якому їм буде забезпечена можливість жити.

7. Нарешті наші думки завжди звернені до всіх вас – вірних обох

містить «багато вірних думок про розвиток діалогу та співробітництва православних і католиків». «Сподіваюся, що вони одержать конкретизацію в процесі взаємин Римо-Католицької Церкви з кожною із помісних Православних Церков», – додав представник Московського патріархату.

ХРОНІКА ПРАВОСЛАВНО-КАТОЛИЦЬКОГО ДІАЛОГУ:

1963 – Вселенський Патріарх Афінагор на Другій всеправославній конференції на Родосі оголосив, що Православна Церква налаштована на серйозний діалог із католиками.

1964 – зустріч Папи Павла VI та Патріарха Афінагора в Єрусалимі.

1964 – підписано документ «Unitatis Redintegratio» («Відновлення єдності»), яким Римо-Католицька Церква підтвердила готовність до екуменічного діалогу.

1965 – зняття взаємних анатем.

1967 – Патріарх Афінагор та Папа Павло VI повідомляють, що дві Церкви мають намір вести «діалог любові» і доповнюючий його «діалог істини».

1979 – Папа Іван Павло II та Вселенський Патріарх Димитрій повідомляють про початок богословського діалогу між двома Церквами.

1980 – перше пленарне засідання Міжнародної змішаної комісії з православно-католицького богословського діалогу проходить на о. Патмос. Перша тема, обрана для обговорення – еклезіологія (навчання про Церкву) та її зв'язок із таїнством Євхаристії та таємницею Трійці.

1982 – Змішана комісія публікує свій перший офіційний документ «Таїнство Церкви та Євхаристії у світлі таємниці Святої Трійці» (Мюнхен, Німеччина).

1987 – Змішана комісія публікує документ «Віра, таїнства і єдність Церкви» (Барі, Італія).

1988 – Третій документ Змішаної комісії – «Таїнство священства у священнотаїнственній структурі Церкви» (Валамо, Фінляндія).

1990 – Загальний координаційний комітет починає роботу в Москві над наступним документом Змішаної комісії – «Еклезіологічні та канонічні наслідки священнотаїнственої природи Церкви», але на настійну вимогу православної сторони обговорення припинене заради обговорення проблеми уніатства.

1993 – Змішана комісія приймає документ «Уніатство: шляхи до союзу колись і тепер та пошуки повного спілкування» (Баламанд, Ліван).

2000 – Змішана комісія зустрічається в Балтіморі (США) і обговорює текст документа «Еклезіологічні та канонічні наслідки уніатства».

2005 – Православна та Римо-Католицька Церкви погоджуються відновити діалог.

2006 – Змішана комісія зустрічається в Белграді й обговорює текст документа «Еклезіологічні та канонічні наслідки священнотаїнственої природи Церкви: Соборність і влада у Церкві». Під час обговорення виявляються різкі розбіжності між Московським та Константинопольським патріархатами.

REGIONS.RU

Папа Венедикт XVI підтримує грецьких католиків

Папа Венедикт XVI підтримує прагнення грецьких католиків урегулювати свій юридичний статус, але вважає це питання внутрішньою справою Греції

Приймаючи у Ватикані католицьких єпископів Греції, Папа Римський Венедикт XVI говорив про перспективи православно-католицького діалогу і про проблеми, що стоять перед Католицькою Церквою Греції. Понтифік висловив сподівання на поглиблення діалогу з Елладською Православною Церквою і заявив про «велике бажання» досягти повної єдності із православними.

Стосунки між Елладською Церквою та Ватиканом почали розвиватися після візиту в Грецію у травні 2001 року покійного Папи Івана Павла II. Папа та президент Папської ради зі сприяння християнській єдності кардинал Вальтер Каспер, який його супроводжував, були прийняті Архiepіскопом Афінським

і всієї Еллади Христодулосом.

Папа Венедикт XVI обговорив з католицькими єпископами Греції питання здобуття Католицькою Церквою належного юридичного статусу в цій країні. Річ у тім, що оскільки переважна більшість мешканців Греції належать до Православної Церкви, конституція Греції допускає будівництво «інославної» «місце для молитви» лише за державною ліцензією, а також забороняє прозелітизм. Юдаїзм та іслам визнані як релігії, але права їх обмежені; Католицька Церква та інші християнські деномінації розглядаються лише як приватні групи. Відкрити католицький храм можна тільки з дозволу місцевого православно-архиєрея. Католики становлять лише 0,55% з 10,6 мільйона мешканців країни.

Венедикт XVI відзначив, що стосовно цієї проблеми ведеться діалог із владою країни, однак

«Апостольський Престіл не може розглядатися як головна сторона» переговорного процесу. «Це – внутрішнє питання, за яким, однак, Святий Престіл стежить із неабиякою увагою, бажаючи належного вирішення згаданих проблем». При пошуку рішень варто враховувати «не тільки діюче місцеве законодавство та європейські директиви, але також і міжнародні закони та усталену практику щирих і плідних двосторонніх взаємин», – відзначив Папа, підкресливши, що в переговорному процесі необхідна «наполегливість».

«Католицька Церква, – уточнив понтифік, – не прагне жодних привілеїв, але бажає лише визнання її власної ідентичності й місії – для того, щоби вона могла вносити дієвий вклад у процвітання шляхетного грецького народу, невід'ємною частиною якого ви є».

Папа Венедикт XVI МОЛИТЬСЯ...

Папа Венедикт XVI молиться про наближення дня спільного причастя з православними греками

Ватикан, 31 жовтня. Папа Римський Венедикт XVI заявив про бажання розвивати стосунки та щораз більше зближуватися з Елладською Православною Церквою. «Наше велике обопільне бажання – спільно бути присутніми в одному вівтарі, де під видом Таїнства відбувається єдина Жертва Христова», – заявив Венедикт XVI на зустрічі з делегацією католицьких єпископів Греції. Він відзначив бажання з боку Римо-Католицької Церкви «посилити молитви про наближення того дня, коли ми зможемо спільно переломити Хліб і випити із загальної Чаші». Говорячи про це, Папа висловив надію на розвиток подальших перспектив в «конструктивному діалозі між Православною Церквою Греції та Католицькою Церквою» і на множення спільних ініціатив у духовній, культурній та практичній сферах.

Понтифік також передав Архiepіскопові Афінському та всієї Еллади Христодулосу своє вітання й пообіцяв молитися про наділення предстоятеля Елладської Православної Церкви «необхідною далекоглядністю для повноцінного виконання важкої служби, довіреної йому Богом».

Висловивши подяку Священному синоду Елладської Церкви, Папа порекомендував католицьким єпископам Греції усталити співробітництво з Папською радою щодо «прискорення прогресу на шляху до довгоочікуваної єдності».

Стосункам поміж Ватиканом та Елладською Православною Церквою був даний поштовх після візиту Папи Івана Павла II у Грецію та зустрічі з Архiepіскопом Христодулосом у травні 2001 року.

...і протестує

Папа Венедикт XVI розкритикував вилучення християнських символів із життя італійського суспільства

«Усунення релігійних символів із громадських місць не може вважатися здоровим проявом світського характеру держави» – таку точку зору висловив Папа Римський Венедикт XVI у своєму виступі перед учасниками щорічного конгресу Союзу католицьких юристів Італії. На думку понтифіка, спроби виключити релігію із громадського життя стали одним із гасел сучасної демократії. «Ми живемо в історичний період, позначений видатними успіхами людства в ділянці права, культури, комунікацій, науки і технологій, – відзначив римський первосвященик. – У цей же час дехто намагається виключити Бога з життя суспільства, і ми, християни, повинні довести, що Бог – це любов, а моральні закони Церкви ведуть не до поневолення, а навпаки – до звільнення людської особистості».

Проблема використання релігійних символів християнства в Італії досить актуальна, відзначають спостерігачі. Виступ Глави Римо-Католицької Церкви викликав тут загальну увагу. «Я уважно прочитав папську промову і вважаю його роздуми зовсім справедливими», – заявив прем'єр-міністр Італії Романо Проді й підкреслив, що «релігійні символи відображають колективну пам'ять націй».

Патріарх у вільному світі

Патріарх Йосиф Сліпий у капелюсі кардинала Вселенської Церкви

Інколи людину Бог вибирає ще в колосці, наче торканням перста її чола даруючи їй долю – важку, та водночас і світлу, – долю, яка буде осяяна кожномиттєвою любов'ю до Бога та свого народу. До таких людей належить і Патріарх Йосиф Сліпий.

Три етапи були в житті Патріарха Йосифа, кожен з яких – частина однієї великої життєвої дороги, дороги подвигу і великої самопожертви праці, глибокої віри та любові. Він любив свій народ у кожну мить свого життя: і коли служив йому в рідній Церкві, і в роки важких поневірянь по тюрмах Сибіру, і навіть важко хворий, коли довелося покинути рідну землю; на чужині він все зробив для того, щоби світ дізнався, що Українська Греко-Католицька Церква жива, а український народ – незламний.

Після 18-и років поневіряння і страждань за Віру в советських тюрмах і таборах Боже Провидіння виводить Львівського Архієпископа і Митрополита Йосифа Сліпого у вільний світ.

У кінці січня 1963 року в'язня Йосифа Сліпого несподівано перевели з бараку до табірної лікарні, а 26 січня відправили в управління мордовських таборів, де начальник зачитав Постанову Президії Верховної Ради СРСР: «Згідно зі ст. 1 Закону УРСР від 17 січня 1963 року – Йосиф Іванович Сліпий підлягає помилуванню». Ввечері в'язня перенесли у цивільний одяг (важко лише було підібрати відповідне взуття, оскільки хворі ноги розпухали) і в супроводі працівника КГБ Митрополит виїхав залізницею до Москви.

В Москві колишнього в'язня поселили в комфортабельному готелі «Москва». Супроводжуючий повідомив, що на нього чекає монсеньйор Ян Віллебрандс, посланець Папи Івана XXIII, щоб забрати Митропо-

лита до Рима.

Знаючи, що готель прослуховують, владику-митрополит вийшов на розмову з монсеньйором в парк, де можна було говорити відвертіше. Папський посланець у кількох словах пояснив, як вдалося добитись звільнення, і настоював на найшвидшому виїзді до Рима. Та, на його здивування, митрополит відмовився отак просто виїжджати; він поставив дві попередні умови: відвідати митрополице місто Львів та зустрітись з представником своєї Церкви.

У виїзді до Львова йому, звісно, було відмовлено, але телеграмою до Москви було викликано колишніх ігуменів монастирів УГКЦ. Слід зазначити, що в Україні в цей час був розпал терору проти УГКЦ, а тому цю телеграму сприйняли як провокацію. Та все ж відважився поїхати до Москви ігумен тернопільського монастиря отців-редемптористів о. Василь Всеволод Величковський. Тут, у готелі «Москва», 4 лютого 1963 року Митрополит таємно від наглядачів висвятив його на єпископа Луцького і призначив своїм місцевим благодійцем та генеральним вікарієм Львова, адже Церква в Україні не могла залишатись без проводу.

Митрополитові йшов уже 71-й рік. Виглядав він виснаженим, а тому, викидаючи його з Радянського Союзу, органи влади сподівалися, що він поселиться в якомусь із монастирів і буде тихо та мирно доживати віку, заливаючи свої рани.

Митрополит Йосиф Сліпий думав, що до Риму його везтимуть через Львів, а тому сподівався, що бодай із вікна вагона зможе попрощатись з рідним краєм. Та подорож пролягла через Брест, Прагу, Відень...

Через тиждень, у неділю 10 лютого, в позиченій рясі, Митрополит Йосиф постав перед Папою Іваном XXIII.

17 лютого – 115 років від дня народження Патріарха і кардинала Йосифа Сліпого
9-10 лютого 2007 року минає 44 роки з дня, коли митрополит Йосиф Сліпий став перед Папою Іваном XXIII після 18 років тюрми і таборів

Після спільної молитви у папській приватній каплиці він простягнув Папі карту Радянського Союзу з червоними позначками концентраційних таборів у східній Росії. Папа попросив показати місце останнього табору. Митрополит вказав місцевість і промовив: «Зі мною були тут католики і православні, а я був їх єпископом», – так описує цю зустріч Джіякарі Чіолі в книзі «Утопія Папи Івана».

Ніхто й не думав, що після 18-літньої каторги майбутній Верховний Архієпископ Йосиф Сліпий розгорне широку діяльність. Однак, трохи підлікувавшись, він таки взявся до важкого обов'язку розбудови Церкви на поселеннях. Вже 11 жовтня 1963 року митрополит Йосиф Сліпий виступає на II Ватиканському Соборі і у присутності двох з половиною тисяч делегатів з усього світу дякує Господеві за ласку звільнення та заявляє, що УГКЦ живе і діє за «залізною завісою» в умовах жорсткого підпілля. В кінці звертається до Собору з проханням піднести Києво-Галицьку митрополію до гідності патріархату.

На жаль, Собор не затвердив цього прохання через дуже сильний спротив Московського патріархату. Натомість Митрополитові Йосифу Сліпому надають титул Верховного Архієпископа УГКЦ, котрий затверджує вже Папа Павло VI (Верховний Архієпископ і Патріарх мають однакові права, та слово Патріарх в сучасній канонічній термінології стало назвою первоієрарха помісної незалежної Церкви). Незважаючи на це, все подальше життя глави УГКЦ було позначене боротьбою за незалежність своєї Церкви, за Патріархат. Однак політичні труднощі, а насамперед – відсутність єдності серед нашого єпископату – унеможливили реалізацію справи його життя.

Однією з перших грамот, виданих Блаженнішим Сліпим, була видана 25 жовтня 1963 року грамота про заснування Католицького університету, в якій, зокрема, говорилось: «Український Католицький Університет має завданням згуртувати розсіяних і розбитих українських католицьких науковців по цілому світі і з'єдинити їх наукову творчість у виданнях Університету». Також він відновлює Богословське Наукове Товариство і видання журналу «Богословія», котрий видавався перед війною в Галичині. Згодом він же організовує аж шість філій УКУ в різних країнах (в Буенос-Айресі, у Лондоні, в Філадельфії, Вашингтоні, Чикаго, Торонто, Монреалі).

Щоб українці не чулися чужинцями у центрі вселенського християнства – Римі, предстоятель УГКЦ будує чудову церкву св. Софії. Поруч із церквою побудовані і приміщення Католицького університету. Для посвячення комплексу приїжджає Папа Павло VI. «Будьте сильними, відважними і хоробрими. Моліть Бога і будьте певними, що український народ не вмре, а під проводом своїх керівників перемаже і затріумфує!» – звертається він з цієї нагоди до українців

А 23 липня 1964 року Митрополит Йосиф Сліпий видає послання з нагоди заснування студитського монастиря св. Теодора Студита в Римі, бажаючи тим самим продовжити плекання східної традиції у нашій Церкві.

22 лютого 1965 року Митрополита Йосифа Сліпого проголошують кардиналом. Він став четвертим українським кардиналом за всю історію Вселенської Церкви (після Ізидора (1430 р.), М.Левицького

(1816 р.), С. Сембратовича (1894 р.). Ця подія дуже сприяла зацікавленню світовою громадськістю українцями та історією УГКЦ.

Щоб похвалити церковно-релігійне життя та нав'язати релігійне спілкування, Митрополит Йосиф протягом 1968-1973 років здійснює поїздки для відвідин українських вірних на поселеннях, побувавши у 18 країнах світу.

У серпні 1978 року кардинал Йосиф Сліпий звертається до всіх кардиналів і визначних церковних діячів, а також до акредитованих при Апостольській Столиці державних представників, з інформацією про величезні втрати і переслідування УГКЦ та з проханням встати на захист переслідуваної Церкви і підняти громадську думку проти наступу комунізму у світі.

У 1976 році, несподівано дізнавшись про таємну угоду між Ватиканом та Москвою, метою якої була ліквідація УГКЦ як «уніатської Церкви», Митрополит Йосиф Сліпий вдався до кардинальної дії: в намаганні врятувати свою Церкву він, без погодження з ватиканськими чинниками, прийняв титул Патріарха, чим засвідчив усьому світові, що Українська Церква жива, бореться і продовжуватиме боротись за своє вільне існування. На жаль, цей відчайдушний крок не був належно оцінений не тільки в Апостольській Столиці, але – на превелике диво – і серед низки представників українського єпископату на поселеннях. Відсутність єдності – вікова біда українців...

Протягом 1970-1981 років Патріарх Йосиф кардинал Сліпий пише своє славнозвісне «Завіщання», в котрому роздумує про дальшу долю Церкви і над різними аспектами церковного й суспільного життя. У ньому він ніби підводить підсумок свого життя і звертається до кожного віруючого українця обстоювати свою Церкву.

25 листопада 1981 року Патріарх скликає черговий Синод УГКЦ, на якому приймають Декларацію про неканонічність і недійсність Львівського собору 1946 року з ліквідації УГКЦ.

Помирає Патріарх Української Греко-Католицької Церкви кардинал Йосиф Сліпий 7 вересня 1984 року в Римі, далеко від рідної землі.

Реабілітований (посмертно) колишній в'язень таборів ГУЛАГу був 17 квітня 1991 року – в час, коли Україна стала незалежною державою. І невдовзі, через 47 років після арешту і початку своєї Хресної Дороги, повернувся на рідну землю: наприкінці серпня 1992 року його тлінні останки були поховані у крипті собору св. Юра у Львові.

Коли переступаємо поріг Львівського архикафедрального собору і схилиємо у молитві свої голови, пам'ятаймо, що ми отримали свою Церкву і Державу завдяки Любові і Вірі відданих синів українського народу, яких кріпив у Вірі його незламний син – Патріарх Йосиф Сліпий. Живучи у вільному світі, він намагався поєднати розкиданих лихоліттями по континентах і світах українців, нагадуючи, чиїх батьків вони діти і до якої Церкви належать. Тепер, коли нас не роз'єднує більше «залізна завіса» і коли кордони так легко подолати – від нас залежить, чи справа життя Патріарха стане реальністю, чи здобуде наша Церква Патріархат. Молімося і кожним днем свого життя сприяймо здійсненню мрії Великого Патріарха та розквіту рідної Церкви.

Ірина КОЛОМИЄЦЬ,
Музей Патріарха Йосифа Сліпого
в УКУ

Мої спомини про владика Володимира Стернюка

Одного осіннього вечора 1956 року мій тато повернувся з роботи разом із якимось симпатичним, скромно, але охайно одягнутим чоловіком. Мені, моїй сестрі та молодшому братові батьки сказали, що це – отець Володимир, священник-монах, який дуже багато перетерпів у тюрмах за віру Христову.

У найбільшій кімнаті мама з бабцею застелили білим обрусом стіл, поставили свічки та бабцину ікону Пресвятої Богородиці. Поки тривали приготування, отець проповідував нам, дітям, правди віри та допомагав належно приготуватися до святої Сповіді. Потім у нашій хаті була відправлена перша Божественна Літургія. Я був за дяка, бо знав

церковно-слов'янський шрифт; при цьому я користувався бабциним молитовником, який був надрукований ще до першої світової війни та подарований митрополитом Андреем Шептицьким моїй бабці з нагоди її вінчання з дзядьом. Після відправи мене похвалили, – незважаючи на те, що я декілька разів загубився в молитовнику, а отець допомагав мені знаходити потрібне місце. Отаке було моє перше знайомство з майбутнім владикою Володимиром Стернюком.

Отець Володимир приходив до нас відправляти Божественну Літургію приблизно раз на місяць. Через декілька років батьки сказали нам, що о. Володимир став єпископом нашої підпільної

Церкви. З того часу із Владикою інколи приходили також інші люди, яких той висвячував у священничий стан.

Бувати на квартирі владика Володимира по вулиці Чкалова мені доводилося не раз. Владика слухав передачі «Радіо Ватикан» через приймач «Спідола», який часто виходив з ладу і його треба лагодити. Також у Владика був старенький ламповий магнітофон, який теж вимагав уваги.

Одного разу в червні 1969 року, коли мої батьки поїхали відпочивати до Дори, я повернувся з роботи і застав бабцю неприємною. Лікарі «швидкої» сказали, що в бабці – інсульт і у віці 94 роки надії практично немає. Ми з сестрою вирішили, що треба повідомити про це Владика, якого бабця дуже любила і завжди прислухалася до його порад та настанов, хоча сама за віком була набагато старша.

Я пішов до владика Володимира. Прийшовши до будинку, я зайшов у подвір'я і почав підійматися сходами. І раптом зорієнтувався, що помилюся і знаходжуся зовсім не там, де проживає Владика. Я знову вийшов на подвір'я, однак так і не зрозумів, де я знаходжуся: все тут якесь зовсім інакше. Трохи похоловши по вулиці, я зрозумів, що зі мною щось трапилось і я не можу знайти помешкання Владика. Пригнічений, я повернувся додому. За цей час бабця вже померла.

Десь після 11-ї години вечора хтось подзвонив у двері. Я пішов відчиняти і побачив на порозі владика Володимира. Владика відмовив біля тіла бабці молитву, потім розповів, що в цей час, коли я приходив, у його помешканні був обшук: «товарищі в погонах» разом з уповноваженим до справ релігії шукали в нього доказів «антисовєтської агітації і пропа-

ганди». Владика випадково побачив мене через вікно і почав молитися за мій порятунок. Отож, як бачимо, Господь вислухав молитву Владика, і я чудом оминув пастку, бо на подвір'ї був стукач, який міг мене затримати. Обшук для Владика також закінчився щасливо.

Тепер, коли пройшло вже трохи часу, відколи розпалася імперія, в якій панували справжні антихристові порядки, я дивуюся, як ми так могли жити, яка сила так знущалася над нами? Але завжди згадую повчання владика Володимира Стернюка: час – це рука Бога; ми дивимося на годинник і бачимо, як спливає цей час, а часом керує Господь Бог і через нього показує Свою волю, а Церкву нашу, греко-католицьку, не знищать жодні пекельні сили.

Так і сталося. Хто пам'ятає нині тих, котрі переслідували нашу Церкву в підпіллі, отих писак, які з перепоя писали всякі дурниці на віруючих людей (особливо на вірних підпільної Церкви) в «Ленінській молоді» та «Вільній Україні», отих активістів, що стояли з фотоапаратами під церквами і пильнували, щоби діти не пішли храму? А хто тоді міг припустити, що похорон владика Володимира стане величною маніфестацією тріумфу нашої Церкви над силами зла?

Наші діти щасливі, бо не знають, хто такі були ті, що мали клички «Ленін», «Сталін»; не знають, що таке «КПСС» та інші терміни з того періоду нашої історії. Вони вільно відвідують Богослужіння та виховуються в християнському дусі. І дякуймо за це Господу Богу та молимося, щоб Він і надалі зсилав на нас Свою Благодать.

Микола ТРЕТЯК

СПОГАД ВДЯЧНОСТІ

Сонячного недільного ранку, кризь відчинені навстіж вікна сільських хат, вулиці наповнені літургійною молитвою, яка ллється з радіоприймачів, що працюють на коротких хвилях. Це – блага вість із Ватикану, руйнуючи страх бути почутою і прориваючись кризь „залізну завісу“, проголошувала невмирущість Божих Істин. В якійсь мірі ця голосна молитва через радіоприймачі з «Радіо Ватикану» була своєрідною демонстрацією живучості Греко-Католицької Церкви для тих, хто її заперечував, і це був один з небагатьох способів, в який вірні Греко-Католицької Церкви в часи тоталітарної системи могли практикувати своє церковне життя.

Живучість Церкви уособлювала ревно і тиха, однак постійна, молитва монаших спільнот. Греко-католицькі священники слухали вірним у віддалених поодиноких храмах і приватних помешканнях з заслоненими вікнами, уділяючи святих Таїн, усі треби проводилися у великій таємничості. Плекаються молоді покликання до стану священничого і монашого, і очевидним було те, що мусив існувати провід, котрий мав бути запорукою живочості переслідуваної Церкви, той, хто своєю гідністю представляє «єдину, святу, соборну й апостольську» Церкву – Єпископ. Його ім'я і прізвище у колах підпільної Церкви вимовлялося з великою повагою і пошепки, бо розумілося, який тягар відповідальності Боже Провидіння поклато на плечі цього священника, колишнього монаха-редемпториста Володимира Стернюка.

Рукоположений у Лювені (Бельгія) в 1931 р. єпископом Василем Ладикою на священника, він відразу ревно розпочав місії на Галичині та Волині (1932-1944 рр.). Хрест своєї Церкви о. Володимир мужньо ніс на Голгофту через арешт і заслання у 1947-1952 рр. Після звільнення, на дорозі служіння своєї Церкви і народу, Господь-Ісус у 1964 р. вручив йому новий хрест – єпископську хіротонію з рук владика Василя Величковського. Однак, далеко не всі, хто був втаємниченим у підпільну дійсність Церкви, знали, хто саме провадить і

наповняє новими священниками Церкву в новітніх катакомбах. Про нього розповідали грандіозні історії, ба, навіть легенди; про нього згадували його світські друзі і приятелі; про нього засвідчували фотографії тих часів і ті, кому, у свій час, він вірно і ревно голосив Слово Боже.

Напевно, багато хто був би вельми заскочений, якби довідався, що, з прибуттям на виклик карети швидкої допомоги, йому допомагав позбутися тілесного болю і терпінь Архирей у якості фельдшера. Бо, насправді, працівники швидкої допомоги у Львові щодня бачили перед собою скромного, інтелегентного, дуже вихованого, поважного чоловіка, котрий служив усім, хто потребував медичної допомоги, не підозрюючи, що у їхньому колективі знаходиться людина, котра здатна оздоровлювати фундамент людського ества – душу. Це був фельдшер, спочатку священник, а пізніше єпископ Української Греко-Католицької Церкви – Кир Володимир Стернюк.

На вул. Чкалова у Львові він жив справді дуже скромно, скромно у всьому. Навіть спілкування зі священниками, із братією рідного Чину Найсвятішого Ізбавителя, із родиною, близькими чи знайомими мусіло бути обмеженим, бо це викликало підозру репресивної машини тодішньої державної системи і несло загрозу тим, хто наважувався відвідати Владика. В очах мирян – о. Стернюк є високодуховним священником і монахом, котрий багато молиться, але рівнож знаходить час і відвідує відому книгарню у Львові, де працює його співбрат по монашому Чину. Він багато читає, вибираючи з-поміж тогочасної літератури «нектар», який будує особистість, пітримує патріота. Також, досконало володіючи французькою мовою, займається перекладом з іноземних мов.

Вперше побачити свого Єпископа мені випала нагода на одному із шевченківських вечорів у Львівській філармонії, де було немало насторожених очей, котрі пантрували за патріотичними особами України і її Церкви. Проте це його не

лякало. Він, відважний і правдивий пастир Церкви, хотів бути разом з нами, зі своїм народом, тому і знаходився в оточенні святочної громади, і це скріплювало релігійний та патріотичний дух. В його музичній колекції знайдемо чимале число записів української духовної і національної музики, а також – ікони у вишиваних рушниках. Митрополит часто любив вдягати українську вишиванку, яких мав цілу колекцію.

Готуючись до чергової зустрічі з митрополитом Володимиром, ми, молоді монахи-студити, чітко виконали вказівку о. Юліана Вороновського залишити усі записники і зайві речі, але в обов'язковому порядку мати при собі паспорт. Бо якщо б силові структури викрили зустріч Єпископа з кандидатами на священничі свячення, – засвідчення особи давало шанс уникнути негайного допиту у відділку тих же структур а відтак давало змогу підготуватися до нього. Ця інформація створила відповідні внутрішні переживання. Проте зустріч з преосвященним владикою Володимиром створила особливе умиротворення, адже він ніс у собі справжній Божий і християнський дух, велику любов до людей.

Зазвичай рукоположення відбувалися у державні радянські свята. У визначені дні до приватних помешкань приходили ми, кандидати та Єпископ, і розходилися у вечірню пору. Протягом цілого дня, крім молитви і свячень, ми проводили разом довгі години розмов на різні насущні теми того часу. Владика вмів зацікавити співрозмовника якоюсь темою, в котрій глибоко і дуже тонко у різний спосіб викладав науку Церкви і надихав до ревного їй служіння.

Яскраві спалахи демократичних змін у країнах тодішнього соціалістичного табору надихали і заохочували нас усіх до дій. Владика Володимир у великих переживаннях за долю Церкви шукав підтримки серед клиру підпільної Церкви та українських патріотів. Радянська система, передбачаючи зміну ладу, підсувала пропозицію створити незалежну «від нікого» Церкву. Однак цей підступ не спокусив Архирея – він, як і колись, у часі свого арешту 1947 р., залишився вірним сином Української Греко-Католицької Церкви!

Настав час великих перемін, і Владика очолює вихід страждальної і переслідуваної Церкви з підпілля. Непередбачені ситуації, виклики часу, нові проблеми Церкви – знов лягли на плечі вже немолодого людини. Людині, котру в усякий спосіб пробувала нищити тоталітарна машина, даються взнаки щоденні виклики у службу безпеки на протязі місяця, постійні обшуки і переслідування. А час і обставини вимагають сили, второпності тверезого розуму і глибокодуховного наповнення у своїх діях в ім'я добра Церкви.

До 28 вересня 1997 року кожний рукоположений ним священник у євхаристійній жертві згадував свого святиителя серед живих. На другий день стало інакше... Барвіста львівська осінь стелила до ніг похоронної процесії жалобний килим. Незліченній кількості вірних передували чисельний почет ерархів, священників, чернецтва. З Німеччини і Польщі, Франції і Канади, Сполучених Штатів і Італії, Бразилії і Австралії, Аргентини і Білорусії прибув люд, яким Митрополит учинив добро – словом, учинком, молитвою. Його прощали як батька Церкви.

Кожний спогад про Владика Володимира є сповнений тепла і ніжної рідості з того, що у житті Бог дав ласку зустріти таку людину – великого гуманіста, нескореного патріота, второпного душ пастиря. Він був великим Митрополитом і просто доброю людиною з великим серцем і небом у душі. Він умів доцінити великий подвиг збереження усього українського, як церковного так і національного. Чи то в Батьківщині, а чи в діаспорі. Він не давав «запрягти Бога до національного воза» – використовувати Церкву в політичних цілях. Його присутність завжди була окрасою чисельних суспільних заходів. Добре слово і відкрита душа наче потужний магніт вабила до нього людей – вчених і простих, заможних і вбогих, знаних і невідомих, святих і грішних. Він розумів усіх...

Єромонах Йосиф МІЛЯН,
студит

Не ти, а тільки Бог може вирішувати мою долю, мамо!

«Щодня у Львові офіційно проводять 30 абортів; неофіційно – вдвічі більше», – заявила Західній інформаційній корпорації заступник голови Львівської молодіжної громадської організації «Українська молодь Христові» Христина Галицька. За її словами, найчастіше проводять аборти жінки віком від 16 до 25 років.

– Основною причиною такого вчинку для жінок є матеріальні та психологічні труднощі через розлучення з батьком дитини. Без такої підтримки жінка не знає, що їй робити, а тому вдається до крайнощів – робить аборт. Вона вважає, що найлегший вихід із ситуації – позбутися небажаної дитини. Таке бачення жінкою ситуації можна пояснити браком інформації. Вона не знає, що насправді відбуватиметься з її та душею дитини після здійсненого абортів, – сказала Христина.

Гріх на двох

В Україні лише два відсотки жінок віком до 40 років не зробили жодного абортів. У результаті, одночасно зі збільшенням кількості абортів зростає кількість бездітних сімейних пар.

Бувають випадки, коли аборт видається єдиним виходом із ситуації. У кожної жінки – свої причини. Однак при цьому можна нанести непоправну шкоду власному здоров'ю.

На найбільш актуальні питання з цієї проблеми відповідає головний спеціаліст управління лікувально-профілактичної допомоги дітям і матерям Головного управління охорони здоров'я Львівської обл. адміністрації Ігор Потапов.

– Аборт називають сліпою операцією. Чому?

– Крім абортів, є ще операції або маніпуляції, які роблять насліпо, але там можна проконтролювати процес тактильною чутливістю, тобто пальцями. А при здійсненні абортів контакт з органом проходить через металевий інструмент – матка під час операції не доступна ні оку, ні пальцям, щоб її можна було обстежити.

– Жінки якого віку найчастіше роблять абортів?

– Від 20 до 34 років. На другому місці – 35-49-річні, на третьому – 18-19-річні, на четвертому – 15-17-річні. У минулому році на Львівщині зафіксовано два абортів у 14-річних дівчаток. Згідно з загальною статистикою за 2005 рік, у медичних закладах Львівської області було здійснено 9.096 абортів.

– Відомо, що аборт призводить до цілого ряду ускладнень. Але найчастіше йде мова про те, що лікарі не рекомендують переривати саме першу вагітність...

– За статистикою, кожна шоста жінка (16%), яка вирішила перервати саме першу вагітність, потім страждає від безпліддя внаслідок непрохідності маткових труб, гормональних порушень, і часто жінки докладають

потім масу зусиль (у тому числі і фінансових) для обстеження та лікування. Трапляється, що наслідків запалення уникнути не вдається, і тоді жінки змушені йти на екстракорпоральне запліднення, яке також коштує дуже дорого, а ефективність його не є стовідсотковою.

– Ви можете назвати максимальну кількість абортів у ваших пацієнток?

– Одна жінка, пригадую, зробила 15 чи 16 абортів. При цьому мала двох дітей. Але це, швидше, виняток. Існує така статистика, як перинатальна смертність. Мова йде про мертвороджених дітей чи тих, які померли протягом шести діб після народження. Так от, 95% жінок, у яких трапилися подібні трагічні випадки, в анамнезі мали або самовільні, або медичні, або міні-абортів.

Погодьтеся, головне призначення жінки, закладене природою, – материнство, і які б поважні причини не спонукали до абортів, вона все одно страждає від цього. Ось чому і суспільство, і медики повинні докладати максимум зусиль, щоб таких варварських операцій було якомога менше.

Часто, запланувавши аборт, жінка не задумується над тим, що може назавжди позбавити себе щастя материнства. Чи завжди слід надіятися на сучасну науку, покладаючись на зачаття «в пробірці»? Згідно зі статистичними даними, лише 25-30% штучно запліднених жінок здатні виносити і народити дитину. Причому далеко не кожній це вдається з першого разу...

І ще: згідно з наказом МОЗ України від 29 березня 2006 року, за вимогами стандартів Всесвітньої організації охорони здоров'я, з 1 січня 2007 року дитиною буде вважатися плід, який народився, починаючи з 29 тижнів вагітності або з вагою 500 грамів і вище.

Тетяна КОЗИРЄВА,
«Дзеркало тижня»

На місці захоронення 16.500 дітей, що загинули в результаті абортів, встановлено пам'ятний знак.

Через 12 років після того, як було знайдено контейнер з трупами цих дітей, які загинули під час абортів, та через 9 років з моменту їх поховання, відбулась церемонія відкриття пам'ятника на їх братській могилі. Це захоронення знаходиться на кладовищі «Одд Фелоуз» у східному Лос-Анжелесі. Встановлення пам'ятника стало завершенням багаторічної боротьби, яка тривала у Верховному Суді США.

Коли працівники «Мартін Контейнер Компані» відкрили ящик, знайдений неподалік будинку лікаря Мелвіна Уайзберга, деяким стало погано від запаху мертвих тіл і формальдегіду. Уайзберг забирав мертві тіла ненароджених від абортіоністів... Жахлива картина, яку побачили робітники, настільки їх приголомшила, що один із них одразу ж зателефонував у місцевий відділ поліції, який займається розслідуванням вбивств. Рада Управляючих округу Лос-Анжелеса під керівництвом Майкла Антоновича пододала спроби «Американського союзу за громадянські свободи» приховати цей злочин та спалити знайдені тіла. Вони були поховані у трьох братських могилах, але пам'ятник встановити тоді не дозволили. Багато років велась посиленна кампанія для отримання дозволу на встановлення пам'ятника. «Господь дав мені палке бажання встановити знак як пам'ять про цих дітей», – каже пані Столтенберг, активістка кампанії.

Меморіальний знак являє собою прямокутний гранітний монумент. На ньому вибиті слова: «В пам'ять про похованих тут 16.500 дорожніх дітей».

«Саузен Каліфорнія Крісчен Таймс», Лос-Анджелес

ПАМ'ЯТНИК НЕНАРОДЖЕНИМ

«Хай завжди буде мама, хай завжди буду я!» – в безбожному радянському періоді слова цієї дитячої пісеньки звучали, як релігійне закликання, як молитва. Віра малюка в ту, яка його народила, найкращу, найдобрішу матінку на світі, робить благородним кожне її слово, дії, безумовним прощенням розчиняє навіть часті педагогічні помилки жінки.

Мама для маленької дитини – це Свята Святих. Пам'ять «переджиття» визиває в дитині благоговіння перед Тією, Яка була перед його народженням, коли Велике Святилище – мамине лоно – зберігало Дух малюка, поки Творець ткав час за часом, тиждень за тижнем тонке полотно нової людської плоти.

Медицина сухо, чітко видає нам інформацію про основні етапи внутрішньоутробного розвитку дитини: в міліметрах і в сантиметрах, в міліграмах і грамах. Але яким пристроєм виміряти нам та зважити богоподібну душу людську? Чим вичислити силу невітленої Любові дитини? Його надію? Яким пристроєм виміряти це Невимірювальне? Якою мірою визначити цінність його життя?! Запитайте про це жінку, яка ще не народжувала, приречену на безпліддя лікарями та роками неймовірних безрезультатних спроб. Запитайте матір, яка втратила свою єдину Дитинку. Запитайте стареньку бабусю, яка так ніколи і не дочекалась із поля бою синочка – того самого, який взивав, гинучи: «Мамо!..»

Маленьке звернення до мами, коротке, довжиною в небажане дитяче життя, байдуже залишено без відповіді та уваги, без милосердя. Перервана молитва не була почута нами, але живе в нас, звучить акордом Любові, «яка не проминає ніколи». І одного разу (в один прекрасний ранок, або в дощовий день, або самотнього вечора) мати-дітовбивця почує тихий поклик, який нарешті досягне безодні її дорослого «раю». Абортівані діти «виливають душі свої в лоно матерів своїх». Це – горе та сором жіночого роду: не названа матір'ю! Чи не твоя тепер черга творити молитву покаяння?

Гірким є плід бездумного життя... Ось ти лежиш на жорстких колінах долі, яку сама собі приготувала. Вбиваючи свою дитину, чи не своє життя ти загубила?! «Дитятко моє! Непобачене Дитя, неназване! Куди пішло ти через мою жорстокість, через неосвіченість моєї сліпої душі? Бездонним, розпеченим, пустим колодязем стало лоно моє. Біль поглинув Сонечко, захлинулася у п'ятмі ясна Зірочка. І ця п'ятма просочила плоть, життя, долю мою. Дитятко ніжне! Ясні оченята твої, рученьки крихітні... Де, як зустріти тебе тепер, обійняти-приголубити, заколисати, потішити??? Вимолити Великого Прощення, бо не відала я, що творила. Де ти, Радосте моя і Любове?»

І тільки ехо Всесвіту підхопить: ДЕ?.. ДЕ?.. ДЕ?..

Тетяна ЗЕЛЕНКОВА

Відкрита війна з Богом

Господь Бог, створивши людей на Свій образ і подобу, поблагословив їх і сказав: «Будьте плідні й множтеся і наповняйте землю та підпорядкуйте її собі...» Тому плід у материнському лоні – це дар Божий. Коли жінка з будь-яких причин вирішує позбутися зачатого з Божого промислу життя (тобто робить аборт), то це лягає тяжким каменем гріха на її сумління і переслідує її до кінця життя. Жодні виправдання не зможуть зняти його.

Важко сьогодні у скрутні, навіть злиденні часи годувати й виховувати дітей. Звичайній сім'ї сутужно і з їжею, і з одягом, житлом, медикаментами. Але все це не може бути виправданням того, що ми відмовляємо Божому створінню, рідній кровинці побачити Божий світ. Гляньмо в минуле наших батьків та дідів: і хатина під стріхою, і миска не завжди повна, і одежина блаженка, і праця безпросвітна, і гніт, неволя... Та дітей було багато. Вони були для батьків промислом Божим, споную до життя, вірою і надією на майбутнє. Та чи зможемо ми, сьогоднішнє покоління, бути гідними своїх попередників, чи вистачить духу відстояти майбутнє нації, держави?

Питання постає дуже гостро, адже за останні кілька років в Україні людей помирає значно більше, ніж народжується. Однією з причин цієї зловіщої загрози є, власне, аборти. Мільйони українських немовлят безжалісно позбавляють життя, даного їм Богом. Вину за аборти не можна покладати лише на жінку. Держава і Церква, школа і сім'я мусять докладати чимало зусиль, аби нація народжувала дітей, виховувала фізично здорове і морально чисте покоління, щоб материнство було не тягарем і нуждою, а радістю, надією і любов'ю.

Більшість людей не знає, що насправді відбувається під час абортів. Багато жінок, які штучно перервали вагітність, не були цілком обізнані, що вони вбили дитину: до трьох місяців, мовляв, це ще зовсім не людина, це лише... Неправда! Під час абортів вбивають людину! Майже всі діти, яких насильно видаляють з материнського лона, мають понад

вісім тижнів. У цьому віці вже наявні всі органи. Діти потребують тільки їжі та часу, щоби рости.

Аборт – це найбільша з усіх війн. За всю свою історію людство не знало такої кількості насильницьких смертей. Це – злочин проти Бога і людства.

З листа однієї матері: «Я була змушена довго боротися за свою дитину і тому хочу звернутися до всіх майбутніх матерів: питання потрібно вирішувати на користь життя. На жаль, все ще існують упередження щодо жінок, які самі виховують дитину, але я для себе постановила: або мене визнають з дитиною, або хай не визнають зовсім. Ще хочу сказати всім матерям, що життя після народження дитини не є таким, як воно виглядає під час вагітності. Моя дитина, напевно, дуже настраждалася, коли я хотіла зробити аборт, але тепер я намагаюся це виправити, віддаючи їй всю свою любов і увагу. Можливо, мій лист допоможе іншим матерям, які ще охоплені сумнівами».

Аборт не тільки знищує дитину, але є небезпечним також для здоров'я та життя матері. Штучне переривання вагітності є загрозою для всього людства. Якщо одні люди, керуючись власними міркуваннями, вбивають інших, то все суспільство опиняється перед небезпечною моральною виродження. Сьогодні гріхи нашого українського народу перевищили гріхи царя Ірода. За його наказом було вбито чотирнадцять тисяч немовлят у Вифлеємі та по всій околиці. А що діється у нас?

В лоні матері вбивається кожна третя дитина. Часто ті, хто робить аборт, або навіть ті, що до цього змушують чи радять, подібні до жорстокого Ірода. Мимоволі виникає запитання: хто виховав людину, котра здатна вбити живе невинне дитя? І дуже прикро, що в нашій молодій державі аборти не заборонені законом. Але факт залишається фактом – триває відкрита війна проти людського життя, а, отже, і проти Бога.

АВТОРИ: Група медиків міської дитячої поліклініки. м. Івано-Франківськ

Де ж твоє милосердя?...

5 грудня 2005 року цим немовлятам-близнюкам врятували життя працівники Тернопільського лінійного відділення міліції. Цих покинутих дітей знайшли у туалеті Залізничного вокзалу станції Тернопіль. Від крику, голоду й холоду малюки вже втратили голос, "волаючи про допомогу".

Не вбивай мене, мамо!

У храмі до мене якось звернулася з холодною спокійністю молода жінка: «Отче, декілька днів тому я зробила аборт. Старші віруючі жінки сказали, що це гріх. Може, мені перед іконою хоча б свічку поставити?»

Якось відчайдушно прозвучало це запитання, а разом з тим вираз обличчя жінки був самовпевнений, без смутку, каяття. Вона ще вповні не усвідомлювала, що вчинила смертельний гріх, який треба з жалем оплакувати до кінця життя...

Щомісяця в Україні здійснюються декілька тисяч абортів. Величезна кількість матерів бере на свою душу страшний гріх дітовбивства. Відбувається справді страшна свавільна війна з ненародженими дівчатками і хлопчиками, винуватцями якої добровільно стають усі ті, хто виробляє й застосовує найрізноманітніші антижиттєві засоби фармацевтичної індустрії. Натомість свята Церква навчає, що життя людини – найбільший і найцінніший дар Божий.

Аборт – це жорстоке вбивство. Так, саме вбивство, бо людське життя починається з часу зачаття. І з цього моменту ненароджена дитина є живою істотою з безсмертною душею. За допомогою найновішого медичного обладнання науковці встановили, що після злиття чоловічої та жіночої статевих клітин на початковій стадії розвитку нового організму вже можна простежити стать дитини, колір її очей і волосся, темперамент і т. д. На 18-20 дні серце дитини починає битися, переганяючи кров через кровоносні судини. Після 8-го тижня дитина рухається, спить. На 12-му тижні реагує на шум, стукіт, повертає головою, смочке пальчик.

Ось яскраві аргументи проти прихильників абортів, які в божевіллі своєму вважають, що знищити утробний плід – це індивідуальний вибір кожної жінки. Це, мовляв, лише невелика хірургічна операція. Дивує позиція лікарів, що дали клятву Гіппократа, але, спокусившись на грошові купюри, вдаються до вбивства ненародженої людини з душею, даною їй Богом.

Кожен, хто мав змогу переглянути

документальний фільм американського лікаря Бернарда Натансона «Безмовний крик», побачив увесь жах абортів. Кадри відображали страхитливий процес убивства. Хоча інструмент для здійснення абортів ще не торкався дитини, а вона вже відчувала небезпеку, лице її змінювалось, серце починало битися ритмічніше, широко відкривався рот, виривався безмовний крик. Та даремне було силкування живої людської істоти: ніщо вже не рятувало її. Дитину розривали, розрізали й безжалісно знищували руки лікаря-вбивці.

Скільки їх, ненароджених, не побачило наш прекрасний світ, не сказало ніжне слово «мама», не сподобилося святого таїнства Хрищення, а, отже, не перебувають у Царстві Небесному з Господом по волі своїх матерів, які рано чи пізно змушені нести покарання Творця!.. Багато жінок, правда, усвідомили, що вбивство ненародженої дитини є смертельним гріхом. Деяким матерям після докорів сумління уві сні з'являються діти і плачуть, волають: «Мамо, мамо, я так хотів бути з тобою! Мамо, чому ти вбила мене?»

Є жінки, що з християнським смиренням прагнуть понести покуту дітовбивства, а тому їм треба багато молитися і благодіяти Отця Небесного не позбавляти їх Своєї благодаті. Звичайно, свічку поставити в церкві тут замало. У сиву минувшину матір за страшний гріх відлучали від Церкви на цілих 20 років – як і інших вбивць. Зараз Церква не накладає такої великої покути, але очікує гарячого покаяння і сповіді матерів, що зробили аборт. Вони повинні ретельно виконувати епитимію свого духівника. Це можуть бути додатковий піст, молитва, поклони, читання канонів, Псалтиря. Матір самостійно має молитися за свою ненароджену дитину, бо з материнської вини вона залишилася нехрищеною, а Церква Христова не поминає тих, хто помер, не з'єднавшись з нею.

Свящ. Йосип БОГДАН,
духівник Ставропігійного братства
св. ап. Андрія Первозванного

Бог не карає...

Дуже часто в наше життя, а, зокрема, у стосунки поміж нами та Богом підступно вкрадається зі своїми злими задумами диявол, намагаючись спаскудити все добре і все перевернути з ніг на голову. Причиною написання цієї статті стала ситуація, що трапилась зі мною під час катехизації, коли у відповідь на слова сестри-монахині: «Ви знаєте – Бог вас дуже любить», – одна дівчинка заявила: «А грішників Він не любить – Він їх карає».

І справді, дуже часто можна почути з людських уст твердження, що Бог покарав, покарає чи карає зараз. І це стало у розумінні більшості людей навіть певною Божою рисою. Я ж хочу ствердити наступне: Бог не карає! І то ніколи – в жодному людському упадку, дії, грісі і т.д. Він її тільки любить і, можливо, напоумляє. Людина ж у собі неправильно сприймає Бога – як якогось Месника, звівши Його до рівня тієї ж людини.

Щоби краще збагнути цю, як я думаю, істину, погляньмо на притчу про блудного сина. В ній є три дієві особи: батько і два сини. Батько – це образ Бога, а сини – це ми, люди. Тож пригляньмося пильно, якою є позиція батька стосовно своїх синів:

Він є той, який любить – і то постійно;

Він вдовільняє прохання сина і дає йому гроші, хоча вже сам отой факт його глибоко ображає, оскільки синові ще нічого не належить, допоки живе батько;

Він чекає на повернення сина, бо бачить його, «як він був ще далеко»;

Він аніскілечки йому не дорікає;

Він відразу відновлює його статус сина і знову обдаровує його всім, що має;

Він знову виходить назустріч іншому синові, коли той не хоче входити у дім через образу, яку спровокувало повернення його брата;

Батько пояснює, оправдовується перед своїм сином і просить, аби той зайшов у дім.

Цей образ батька із притчі змальовує нам Господа-Бога. Господь ніколи не карає, допоки людина живе на цьому світі. Його позиція стосовно людини – це є абсолютна любов. Просто людина через свою зпсутість первородним гріхом не може чітко (або, радше, легко) зрозуміти, де є добро, а де – зло, і через це виробила у собі неправильне сприйняття Бога – як якогось жандарма.

Також для кращого розуміння погляньмо на другу правду християнської віри, яка нам каже: «Бог є справедливий суддя, який за добро нагороджує, а за зло карає». Можливо, хтось і закине: «Отож, Він усе-таки карає!» Так, карає, але це буде тоді, коли Він виступить у ранзі Судді. Хіба той, хто посідає уряд судді, може підійти до якогось правопо-рушника, що чинить якесь зло безпосередньо зараз, і сказати йому, що, мовляв, як покарання йому присуджено стільки-то років ув'язнення? Напевно, що наслідків такий вердикт не мав би. Отож, Господь буде Суддею після другого приходу, коли відбудеться т.зв. Страшний Суд. А зараз Він є у ролі того батька, «який не хоче смерті грішника, але щоб він покався і жив».

Якщо Бог, на чийсь переконання, є справедливим Суддею вже зараз, то скажіть мені, будь-ласка, чому грішник живе у добрі і здоров'ї довгі роки, а праведнику постійно не щастить? Хіба це є справедливі суд? Певно, що ні, бо суду ще немає; суд буде після смерті, і там праведники засяють як світила, а грішники підуть туди, де є плач і скрегіт зубів. А зараз кожному із нас дано шанс, який закінчиться із нашою смертю.

Людина, як правило, приписує Богові за покарання те, що просто-напросто є наслідком якогось гріховного вчинку. Простіше кажучи, людина, наприклад, вживаючи алкоголь, стає узалежненою, приносить прикрощі іншим, і тоді від них можна почути, що, мовляв, «їх Бог покарав». Та хіба це справедливе ствердження чи навіть звинувачення? Звичайно ж, ні. Це просто закономірний розвиток подій. Коли штовхнути крісло, воно впаде, і це закономірність від причини до наслідку. Подібно і людина, яка непомірковано вживає алкоголь, стає алкоголіком, – але це не Бог довів її до цього: вона сама вибрала цей шлях.

Також іще один пікантний момент. Думаю, що кожному доводилось чути про те, що людина, яка якось практично пішла проти Бога чи того, що Йому належить (священників, монахів, церков і т.д.), наприклад, нищила церкви, вбивала священників, – то вона закінчувала своє життя якось трагічно. Хтось знову ж міг би закинути це, як Божу кару. Ні, ні і ще раз ні! Апостол Павло каже, що ми є «храмом Духа Святого», а в іншому місці Христос говорить, що «дім, який у собі розділений, не встоїться». Людина, яка повстала проти Бога – повстала проти себе самої, вона себе сама довела до «розорення», тобто це той самий закономірний розвиток подій.

Метою цієї статті було дати правильне сприйняття Бога, який є Любов, а не помста чи кара. Саме в такого Бога я вірую, Його люблю і Йому служу. І в такого Бога запрошую повірити кожному людину.

о. Андрій БЕРЕЗІВСЬКИЙ

КАТЕХИЗМОВІ ПРАВДИ

о. Богдан ЛИПСЬКИЙ.
Духовність нашого обряду.
Нью-Йорк – Торонто, 1974.

У попередньому викладі ми ствердили деякі тези, а саме, що Літургія не тільки в нашому обряді, але й в усіх християнських релігіях є з усіх Богослужень найважливішою, священною дією, дією всієї спільноти – не тільки священника. Літургія відіграє істотну роль для цілої громади і кожного її члена зокрема. Це – найважливіший акт релігійного культу. Очевидно, що маємо священнодії т.зв. частні або партикулярні, – це уділювання або приймання Свяятих Тайн. Поза тим, усі інші Богослуження, молебні, панахиди є молитвами літургічними, дуже важливими, але вони не мають такого значення, як свята Літургія. Літургія – це єдина спільна дія всіх вірних, священника і диякона.

Друге, що ми ствердили останній раз, це те, що візантійська Літургія – це найдостойніший вияв релігійної духовності, що його будь-коли людство створило. Ми не сміємо Літургії змінювати чи реформувати, бо кожна істотна зміна в нашій Літургії тільки її zdeгенерує. Очевидно, малі уточнення чи введення певної послідовності, незначні поправки завжди можливі. Це не значить, що припис з VII чи IX століття до кінця світу не можна змінити. Але сама Літургія не може бути ніколи змінена, оскільки не має нічого

СВЯТА ЛІТУРГІЯ

Продовження теми.

від неї кращого. Може, коли б зійшлися богослови християнських віровизнань, то спільними зусиллями, беручи до уваги різні традиції – західню і східню чи різних східних обрядів і протестанську традицію, могли б створити ще досконалішу, ще кращу Літургію. Зрештою, це був би штучний, компілятивний твір, і треба було б його прийняти тільки тоді, коли б можна було накинути таку одну Літургію всім християнам.

Отже, всі додатки чи запозичення до Літургії з чужих обрядів, головню з римського, зовсім безсенсовні. Цього одного вже вистачало б, щоб ми найбільше цінити наш обряд, нашу Літургію. Але хоч би свята наша Літургія була слабшою супроти інших, вона – наша, вона нам ближча й дорожча. Так, як ми маємо свою народну ношу, ми її не міняємо, і ніякий народ не міняє свою національну ношу і не переходить на іншу, тому, що своя для нього краща. Так само візьмим друге порівняння. Ніхто не буде в нас до нашої національної ноші додавати, наприклад, шкоцьку спідницю, хоч би якою гарною вона була. Або не буде брати панталонів індійських народів, чогось подібного до наших шараварів. Чому? Бо з того вийде карикатура.

Третє, що хочу підкреслити, це те, що візантійська Літургія має різні варіанти. Вона є одна для всього візантійського обряду, начерк її, схема і, я сказав би, також має той самий текст в усіх помісних Церквах візантійського обряду. Та сама Літургія – в арабів, мелхітів, греків, у Патріархаті Константинопільському, Єрусалимському, Александрійському, Київському, та сама – у Болгарії, Сербії, Румунії, у москалів, українців. Однак кожний народ дав певний вклад у Літургію, маленькі доповнення чи зміни, згідні з генієм свого народу, своєю вдачею і традицією. То саме зробив і український народ.

Однак, пам'ятаймо, що Українська Церква, яку називали Київською Митрополією, це назва, яку вживається в термінології Сходу. Московська патріархія називається так не від назви народу, а від міста Москви. Отже, український варіант найкращий з усіх варіантів. Знов хтось скаже, що ми себе хвалимо. Ні, на підставі об'єктивних досліджень і розвою цієї Літургії цей варіант перевершив грецький оригінал. Грецький є багато простіший і може під цим оглядом для декого цінніший, але під оглядом розвитку церемонії і краси релігійної «процедури», український обряд розвинувся найкраще, і хто-небудь з чужинців, що займається Сходом, римо-католики чи протестанти, як мали б до вибору, на який варіант візантійського обряду піти для насолоди, а не для досвіду, то кожний з них вибере наш, український. Однак наша трагедія в тому, що цей варіант у світі більше знаний не як український, а як російський, тому що не було Української Помісної Православної Церкви, бо вже від століть Українська Церква включена організаційно в Російську. Москалі не одне присвоїли собі з України – і Могиланську Академію, і назву «православ'я». Це саме сталося з обрядом. Мало є речей оригінально московських, а ті, що є, то головню – у північних провінціях Московії, у деяких московських монастирях. Вони мають свої властивості, навіть гарні, але це – оригінальний вплив національного духа. В основному ж обряд, яким пишуться москалі, є обрядом українським. Кожний історик це знає, і при змінних обставинах, а, зокрема, коли б постала Українська Помісна Православна Церква, українська незалежна митрополія принаймні, не кажучи вже про Київський Патріархат, то нашу спадщину, яка нам належить, ми привернули б.

Про гідність священника

о. Богдан СМУК, парох храму св. Софії, м. Львів

Увійшли до хати і побачили Дитятко з Марією, матір'ю Його, і, впавши ниць, поклонилися Йому; потім відкрили свої скарби і піднесли Йому дари: золото, ладан і миро.

(Матей 2, 11)

Святий Павло, мавши запрошення атенян виступити з промовою в Ареопазі, виголосив перед їхнім зібранням: «Мужі-атеняни, зо всього бачу, що ви – вельми побожні. Переходячи через ваше місто і приглядаючися до ваших святощів, я знайшов жертovníк, на якому було написано: «Невідомому богові». Те, отже, чому ви, не відаючи його, поклоняєтеся, те я вам звіщаю. Бог, що створив світ і все, що в ньому, він, будши Владикою неба і землі, не живе у рукотворних храмах, ані не приймає служби з рук людських, немов би він потребував чогось, даючи сам усім життя, дихання і все» (Діян. 17, 22-25). А святий Яків напоумляє: «Всяке добре даяння і всякий досконалий дар сходить з висоти від Отця світа, в якого нема ні зміни, ні тіні переміни. Він захотів і родив нас Словом Правди, щоб ми були немов якими первістками Його створинь» (Як. 1, 17-18).

Господь заохочує кожну людину уподібнюватися до Нього, Подателя всякого блага, – ще бо не було на світі людини, а вже було заохочення та запрошення: «Сотворімо людину на Наш образ і на Нашу подобу. [...] І сотворив Бог людину на Свій образ; на Божий образ сотворив її; чоловіком і жінкою сотворив їх. І благословив їх Бог і сказав їм: «Будьте плідні й множьте і наповняйте землю та підпорядкуйте її собі» (Бт. 1, 26-28).

Господь подарував чоловікові жінку, а жінці – чоловіка, а вже обом подарував увесь сотворений світ і все, що в ньому. Та, отримавши такий щедрий Божий дар, перед людиною поставлена й вимога: «Не буде показуватись перед Господом з порожніми руками: кожен по своїй спроможності з дарами, якими Господь, Бог твій, поблагословить тебе» (Второзак. 16, 16-17); «Не з'являйся перед Господом з порожніми руками, бо все те – заради виконання заповіді. Приносини праведного жертovníк ситять, і пахощі їхні до Всевишнього здійснюються. Жертва від праведного мужа приємна, спомина про неї не забувається. Добрими очима хвали Господа, первоплідів рук твоїх не поменшуй. При всяких приносінах будь веселий обличчям, посвяту десятини вчиняй із радістю. Воздавай Всевишньому згідно з його даром – щедро за твоїми власними статками; Господь бо тобі відплатить, поверне тобі всемеро» (Сир. 35, 4-10).

Без сумніву, волхви зі Сходу знали про ці Божі напоумлення, тож і припіднесли Христові дари: золото, ладан і миро. А в одній із наших славних колядок співа-

ємо: «Зійшли ангели з неба до землі, принесли дари Діві Марії: три свічки воскові, ще й ризи шовкові – Ісусові Христові».

А тепер розважмо, як містично і таїнственно постає видима особа Ісуса Христа у Богослуженні (при цьому також завдяки офірам жертводавців). В нормальних умовах священник носить свій питомий одяг, відмінний від одягу інших людей. Коли ж він приступає до Богослуження, то насамперед входить у церковну ризницю, де зберігається вже зовсім інший одяг – не його, священничий, а справді царський – одяг Царя-Христа. Цей царський гардероб дародавці громадили власне для Царя-Христа, а не для священника, як дехто собі вважає.

Вступивши у ризницю із трепетом та страхом Божим, священник приймає від церковної прислуги царський одяг Христа і благоговійно промовляє, беручи в ліву руку стихар: «Благословен Бог наш завжди, нині, повсякчас і на віки віків. Амінь». Цим реченням ієрей стверджує, що це – не його одяг, а Божий, і що має відбутися Богослуження, а не Богу служення; що служитиме Сам Бог людям, а не людина – Богові. Бо, як уже згадувалось на початку, Бог «не приймає служби з рук людських, немов би Він чого потребував, бо то Він дає усім життя, дихання і все».

Облачаючися у стихар, священник промовляє: «Возрадується душа моя в Господі, бо облачив мене в ризу спасення й одежою радості зодягнув мене; як на жениха, положив на мене вінець, і, як невісту, украсив мене красою». Ця Христова «риза спасення» зцілила свого часу жінку, в якій не припинялась кровотеча: «Мовила бо: «Як доторкнуся до Його одягу – видужаю». [...] Він їй сказав: «Дочко, віра твоя спасла тебе. Іди в мирі і будь здорова від твоєї недуги» (Мр. 5, 28-34).

Тоді бере епитрахиль і, назнаменувавши, накладає на себе, мовлячи: «Благословен Бог, що зливає благодать Свою на священників Своїх, як миро на голову, що спливає на бороду, бороду Ааронову, що спливає на омети одягу його». Після цього опоясується поясом і мовить: «Благословен Бог, що перепоясує мене силою і положив непорочною путь мою, що чинить ноги мої, як оленеві, і на висотах ставить мене». Такими словами священник освідомлюється, що чинить з ним Господь,

чисто, властиво, що Господь чинить із нього: він бо уже не земна, а пренебесна постать Христа!

А коли накладає на рукавник на праву руку, мовить: «Десниця Твоя, Господи, прославилася в силі; права Твоя рука, Господи, сокрушила ворогів, і множеством Слави Твоєї стер єси супротивників». Цим священник освідомлюється, що вдягає його Господь у Свою Всесилу.

Накладаючи на рукавник на ліву руку, священник мовить: «Руки Твої сотворили мене і збудували мене. Врозумій мене, і навчуся заповідям Твоїм». Цим священник освідомлюється, що розуміння Божої волі надається Богом.

Якщо ж священник удостоєний набедреника, то перед припоясанням благословить його, цілує і мовить: «Перепоясавши меч Твій по бедрі Твоїм, Сильний, красою Твоюю і добротою Твоюю; і натягни лук, і успівай, і царюй, істини ради, і лагідності, і справедливості, і дивно настають тебе десниця Твоя – завжди, нині, і повсякчас, і навіки віків. Амінь». Цими словами освідомлюється, що священник постає у царській Всесилі Царя-Христа, Всесилі над небом і землею.

Приймаючи фелон, священник благословить його, цілує і мовить: «Священники Твої, Господи, зодягнуться в праведність, і преподобні Твої радістю возрадуються – завжди, нині, і повсякчас, і навіки віків. Амінь».

На знак докорінної переміни переодягненого у Христа, священник приступає до умивальниці і вмиває руки, мовлячи: «Умю в неповинності руки мої і обійду жертovníк Твій, Господи, щоб почути мені голос хвали Твоєї і повідати всі чудеса Твої. Господи, возлюбив я красу дому Твого і місце перебування Слави Твоєї. Не погуби з нечестивими душі моєї і з мужами, кровожадними життя мого, що в їх руках – беззаконня, а десниця їх – повна підкупу; а я в незлобності моїй ходив. Избави мене, Господи, і помилуй мене. Нога моя стала на правоті, в церквах благословлю Тебе, Господи».

Таким чином священник ще до Богослуження стає, як пише євангелист, «повновладним». Він не виступає у ролі Христа – він виступає повнотою Христової Всевлади. Тож доки священник і вірні не усвідомлять цієї дійсності, доти чинитимуть із Богослуження у своїй свідомості просто своєрідний «релігійний концерт».

3 ІСТОРІЯ ЦЕРКВИ Андрей Шептицький в боротьбі за українську державність на початку ХХ століття

Польська Католицька Церква зайняла негативну позицію щодо створення української держави у Галичині, її духовенство розцінювало прагнення «русинів» до незалежності як замах на історичну належність східногалицьких земель до Польщі і було сповнене рішучості захищати «польськість та католицизм латинського обряду». Більшість поляків нехтували національними почуттями українського народу, не вірили в його державотворчу силу. Львівський архієпископ вірменського обряду Ю. Теодорович (вірменин за національністю, гарячий прибічник польськості. – О.К.), звинувачуючи українську сторону за нібито розпалювання українсько-польської війни, в одній зі своїх промов узяв під сумнів можливість існування незалежної Української держави, «до якої вони ні історично не були підготовлені, бо її ніколи не мали, і взагалі ніяк до неї не стосувалися».

Львівський архієпископ латинського обряду Юзеф Більчевський покладав усю відповідальність за українсько-польську війну на українців, вважаючи Греко-Католицьку Церкву носієм незалежницьких настроїв. Він трактував проблему «кресів» як внутрішньопольську і, не враховуючи ніяких її міжнародних аспектів, домагався визнання прав Польщі на Галичину.

Для Андрея Шептицького, який був прихильником мирного співжиття поляків та українців, це був період особистої трагедії – його брата Станіслава було призначено начальником штабу Війська Польського. Однак він ясно і недвозначно підтримував українські національно-визвольні змагання, обстоював права українців і закликав Папу Римського стати на бік скривджених галичан. У листі-відповіді до Юзефа Більчевського, який звинувачував українську сторону у жорстокому веденні війни і просив про звільнення військових заручників та інтернованих за місцем проживання, Андрей Шептицький писав, що пожежі, які неодноразово приписували «гайдамацьким бандам», вчиняли польські легіонери. Крім того, митрополит зазначав: «Я – прихильник миру і ворожий до всього, що унеможливає поміж людьми сповнення християнського милосердя, любові до ближнього, і радив би також гідніше працювати над встановленням таких відносин між поляками й українцями, аби поміж ними панувала лише християнська справедливість».

27 грудня 1918 року до обох митрополитів звернувся апостольський візитатор А. Ратті (майбутній папа Пій XI). Він передав прохання папи Бенедикта XV розпочати спільну акцію з метою припинення братовбивчої війни. 30 грудня 1918 року і 18 січня 1919 року відбулися дві зустрічі Андрея Шептицького та Юзефа Більчевського, на яких обговорювалися питання про припинення воєнних дій, зокрема про видання відозви до командувачів воюючими сторонами, обміном військовополоненими та створення офіційної делегації, яка розпочала б акцію примирення.

Андрея Шептицького схилили також видати відозву до українського духовенства та населення. Однак він не підтримав цієї пропозиції. «Не можу видати відозву до свого населення, бо використаєте її проти нас на мирному конгресі», – заявив митрополит у розмові з Юзефом Більчевським. Замість відозви Андрей Шептицький підготував відповідь на відкритий лист польського генерала Розвадовського, обґрунтовуючи свою відмову звернутися до духовенства, «щоб зменшити і пом'якшити згубні наслідки війни». Митрополит писав, що «докази та незаперечні факти», на яких ґрунтуються звинувачення генерала Розвадовського, невідомі і «якби я знав про них, то потім повинен був би, згідно з визнаним принципом, вислухати і другу сторону».

У важкі часи, коли польські війська в пошуках «компромату» проти греко-католицького духовенства робили обшуки у соборі св. Юра та інших церковних інституціях, конфісковуючи документи, глава Греко-Католицької Церкви, будучи конфінований у митрополічій палаті, залишався патріотом свого народу. Тон його листа-відповіді був витриманий в дусі християнської підтримки знедолених. «Докір за підбурювання удаваної ненависті серед українців до поляків, – писав А. Шептицький, – викладений у такій неясній формі, що я вимушений просити, аби командвання польською армією повідомило, хто з членів духовенства, коли і яким чином дозволив собі подібні підбурювання: адже будь-яке провокування ненависті заслуговує осудження, тим паче, коли воно йде від священника. А втім, ... цей докір швидше міг би бути закинутий польській пресі у Львові. Вже достатньо тієї манери, як вона трактує все те, що є українським». А що стосується греко-католицького духовенства, то воно «з одного та з іншого боку лінії фронту продовжує виконувати свої обов'язки, тобто просвіщає проти зла».

ОРЕСТ КРАСІВСЬКИЙ,

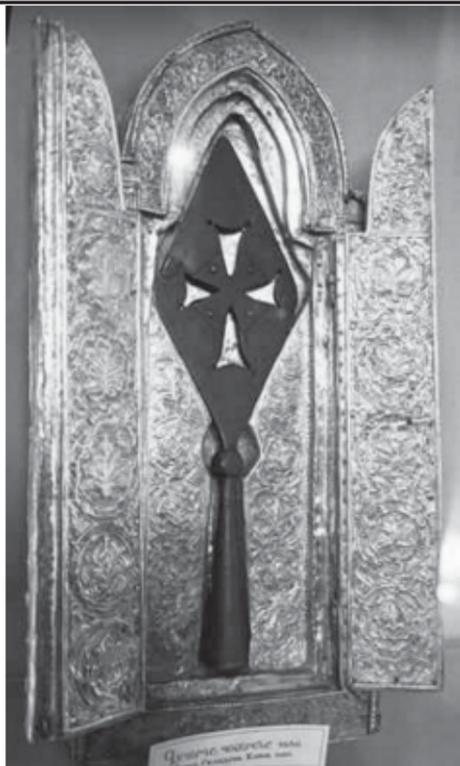
доктор іст. наук, професор, ст. наук. співр. Інституту політичних і етнонаціональних досліджень НАН України (м. Київ)
(Продовження у наступному номері)

“Спис долі”

Найбільша християнська реліквія – легендарний спис легіонера Гая Кассія, яким той простромив груди розп'ятого Ісуса Христа, перебуває у Вірменії, – пише «Життя». Новітні дослідження, які провели фахівці з Великобританії, підтвердили, що саме він є справжнім, а інші подібні реліквії – лише пізні копії.

– Зараз британська телекомпанія BBC знімає фільм про святий Спис, – розповідає глава Зеландсько-Нахічеванської і Російської єпархії Вірменської Апостольської Церкви єпископ Езрас. – Англійські тележурналісти вже побували у Відні, Римі та Кракові, де зберігаються реліквії, які вважаються «Списами Долі». А потім приїхали у Вірменію, де з благословення Верховного Патріарха-Католика усіх вірмен Гарегіна II їм дозволили вивчити наконечник справжнього списа.

Саме ним був нанесений удар, що приніс кінець мукам розп'ятого на хресті Ісуса Христа. У Євангелії написано, що «один з воїнів списом простромив Йому ребра». І цей сотник, якого називали Гай Кассій, вимовив: «Істинно ця людина була праведником!» За переказом, легіонер увірував у Христа і при хрищенні прийняв ім'я Лонгин. За

проповідь християнського вчення він був прославлений як святий, а його спис став найбільшим скарбом християнства. Світ його знає за назвою «Спис Лонгина» або «Спис Долі». Уважається, що той, у кого в руках ця зброя, буде вирішувати долю світу.

www.from-ua.com

РЕКОЛЕКЦІ ТА ПРОЖИВАННЯ ПРОЧАН У СВЯТОУСПЕНСЬКІЙ УНІВСЬКІЙ ЛАВРІ

Святоуспенська Унівська Лавра є одним із найдавніших осередків духовності та культури в Україні. Чернече життя у цій місцевості бере початок з XIII ст. На даний час вона є головною обителлю монахів Студійського Уставу. Перші монастирі, які почали жити за Студійським Уставом, були засновані в IX ст. у Греції, їхнім ігуменом був преп. Теодор Студит. В Україні Студійський Устав запровадив в XI ст. преп. Теодосій, котрий пристосував його до умов життя Печерського монастиря у Києві. Звідти цей устав поширився по всій Русі-Україні.

В основу життя ченців покладено святоотцівські традиції Східної Церкви. Зокрема відродження міцної монашої родини на зразок первісних християнських спільнот для прослави Бога у молитві та праці.

Унівську Лавру відвідують тисячі прочан, які шукають душевного спокою та умиротворення. Монастир для них є тією духовною твердиною, яка дозволяє відокремитись від людської марноти та прилучитись до Божої правди. Особливо шанованою серед прочан є Унівська чудотворна ікона Пресвятої Богородиці Одигитрії та Чудотворне джерело.

При Лаврі діє реколекційний будинок. У ньому вже більше десяти років за порядком, влітку відбувається Літня Богословська Школа від Оттавського університету, у якій навчаються ті, хто хоче поглибити свої богословські знання. Також вже протягом кількох років відбувається Літня Регентська Школа, у якій навчаються ті, хто хоче покращити свої знання з літургії, диригування, церковного співу. Минулого року відбувся українсько-єврейсько-польський семінар. Крім того, маємо групи священиків, монахів, монахинь та мирян, які бажають провести у нас реколекції. Також часто приїздять поодинокі прочани, які бажають брати участь у повному Церковному Правилі, відбуті Таїнство сповіді, мати час для молитви і роздумів.

Звичайно, що від усіх, хто приїжджає до Лаври, вимагається дотримання певних правил проживання, звертаючи особливу увагу на те, що монастир є, найперше, місцем молитви, а не відпочинку. Перебування в обителі дає нагоду прочанину „скуштувати“, хоча б у малій мірі, іншого, тобто іночеського життя, яке посвячене лише Богові. Тому постава прочанина в монастирі має бути такою, щоб обитель впливала на нього, а не він на обитель.

Хто бажає би приїхати групою (до 45 осіб) чи окремо, потрібно попередньо обов'язково звернутися за адресою: Святоуспенська Унівська Лавра, с. Унів, Перемишлянський район. Львівська область, 81216; або подзвонити по телефону (03263) 5-81-21, моб. 80679522082 та домовитися про приїзд з намісником Лаври ієромонахом Йосафатом. Старшим груп чи поодиноким прочанам обов'язково потрібно мати з собою паспорт.

Вітаємо ювілярів

Святкують ювілеї у лютому:

55-річчя священства – о. Микола Пристай (12.02)
15-річчя священства – о. Ігор Ковальчук (12.02)
15-річчя священства – о. Федір Романишин (15.02)
15-річчя священства – о. Володимир Білоцький (15.02)
15-річчя священства – о. Михайло Дроздовський (15.02)
15-річчя священства – о. Іван Чичерський (15.02)
15-річчя священства – о. Іван Духнич (15.02)

60-річчя уродин – о. Василь Лукас (14.02)
40-річчя уродин – о. Роман Галамай (18.02)
35-річчя уродин – о. Володимир Гавриленко (23.02)

МІЖНАРОДНИЙ КАТОЛИЦЬКИЙ ІНСТИТУТ MILES JESU (ВОЇН ІСУСА)

презентує

СЕМІНАР “РОЗПІЗНАННЯ ПОКЛИКАННЯ”

Священство? Подружжя? Богопосвячений стан?

Запрошуються хлопці та чоловіки віком від 17 до 30 років

Покликання пояснює та проливає світло на мету та призначення нашого життя. Божою ласкою нам дається найважливіша місія, яку лише ми можемо виконати. Пізнання нашого місця в творінні – це покликання. Бог кличе кожну людину до святості. І кожній людині Бог вказує свою дорогу до спасіння.

Господь дає людині три дороги, три стани життя: подружній, богопосвячений (часто його ще називають монашим) і священничий.

До якого стану Бог кличе Вас?

Як розпізнати свій шлях до Бога – своє покликання?

Про це і буде йти мова на нашому семінарі.

Дата проведення: 17 березня 2007 року

Місце реєстрації (реєстрація з 9:00 - 11:00)

у Молодіжному Центрі «Воїнство Ісуса»

при церкві св. Йосафата та всіх мучеників Українського народу,
вул. Довбуша 24, Львів, 79008

(Всіх учасників буде доведено до місця проведення семінару)

Місце проведення та початок семінару о 12:00:

Реколекційний дім Львівської Архиепархії УГКЦ

с. Брюховичі (передмістя Львова)

Закінчення семінару: 18:00 (тим, кому далеко добиратись до дому є можливість заночувати. Прохання попередити завчасно)

Духовний провідник семінару: Отець Роберт Ніколетті МЄ

УВАГА!

Скидка 50 % тим учасникам, хто приїде за тиждень до семінару одну або дві сторінки А4 формату роботу та тему:

“Порівняння між покликанням подружнього стану та стану посвяченого”.

Найкраща робота буде презентована на семінарі

Будь-ласка, помоліться одне “Богородице Діво” за успіх семінару

АНКЕТА-ЗГОЛОШЕННЯ ДЛЯ УЧАСТІ У СЕМІНАРІ:

Прізвище, ім'я, по-батькові:

Телефон:

Дата народження:

Студент:

Професія:

Анкету та ваші роботи надсилайте за адресою:

Храм св. Йосафата та всіх мучеників Українського народу,
Інститут MILES JESU (Воїнство Ісуса), вул. Довбуша 24, Львів.
79008, тел. (0322)76-74-08 факс (032)2991466, lviv@milesjesu.com